

# Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 F per jaar

Postcheckrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

## DE GERECHTELIJKE HERVORMING EN DE BALIE

Eindelijk is het groot ontwerp tot invoering van het « gerechtelijk wetboek » verschenen. Het is volkomen begrijpelijk dat het geruime tijd op zich heeft laten wachten, want het is een werk van grote omvang, van uitzonderlijke draagwijdte en van grondige studie. Het verslag van de Heer Stafhouder Charles Van Reepingen, koninklijk commissaris voor de gerechtelijke hervorming, dat de nieuw voorgestelde teksten voorafgaat, is op zichzelf een belangrijk wetenschappelijk werk van allereerste gehalte. De koninklijke commissaris en zijn medewerker de Heer advocaat-generaal Kringhs, hebben hier een gewrocht voortgebracht dat in de hoogste mate respect afdwingt en waarvan de degelijkheid en de bevattelijkheid het de meeste kansen geven gemakkelijk en vlug door de wetgever te worden bekrachtigd.

Ieder die dagelijks in de praktijk staat van de burgerlijke rechtspleging zal zich gelukkig voelen bij het lezen der talloze verbeteringen en vereenvoudigingen die aan onze al te verouderde procedure worden voorgesteld. Zowel op het gebied van de gerechtelijke inrichting als van de bevoegdheid en van de rechtspleging, worden nieuwe modaliteiten uitgestippeld, die de rechtsbedeling volledig zullen verjongen en aanpassen aan de behoeften van de tijd. Zij zullen ons eindelijk verlossen uit de sleur en de slenter die sedert jaren de partijen en hun advocaten verbitteren en ontmoedigen en die zulke ontzagelijke schade hebben toegebracht aan het prestige van ons rechtswezen.

Hervormingen, waarop reeds sedert zo lange tijd geroepen werd, zoals de omschakeling van onze rechtbanken van koophandel en van onze arbeidsgerechten, het eenvoudig en onmiddellijk oplossen van alle betwistingen betreffende de bevoegdheid, de afschaffing van de tussenkomst der pleitbezorgers, het aanleggen ter griffie van het dossier der burgerlijke rechtspleging, de eenmaking van de procedureregelen voor de verschillende rechtsmachten, de mogelijkheid vonnis te bekomen op uitsluitend geschreven stukken, de vereenvoudiging van de bewijslast, de mogelijkheid van brede bewarende maatregelen en het rationaliseren van de executie werden thans eindelijk in wettelijke teksten concreetiseerd. En het zijn slechts enkele algemene aanwijzingen die onderstrepen welke reusachtige omwenteling ten goede door het in werking stellen van dit ontwerp zou worden verwezenlijkt.

Laten wij dus in de eerste plaats een eresaluut brengen aan de koninklijke commissaris voor het geweldig werk dat door hem werd gepresteerd, voor de grote diensten die hij aan het Belgisch rechtswezen heeft bewezen en voor de grote hoop die hij bij al de juristen van ons land heeft doen opleven.

De verschillende onderdelen van het gerechtelijk wetboek, dat, zonder zijn aanvullende bepalingen, reeds 1675 artikelen omvat, zal voorzeker in de eerstkomende maanden aanleiding geven tot uitvoerige besprekingen. Reeds hebben enkele specialisten op het gebied van de procedure ons toegezegd in het Rechtskundig Weekblad uitvoerige beschouwingen te ontwikkelen aangaande zekere punten der voorgestelde hervorming. Het spreekt vanzelf dat een uitwisseling van gedachten over allerlei detailkwesties voorzeker nuttig zal zijn en de koninklijke commissaris zal zonder twijfel de eerste zijn om sommige opmerkingen of voorstellen, die hem ter zake dienend zouden blijken, in overweging te nemen.

\* \* \*

In afwachting dat een brede bespreking van alle onderdelen van het « gerechtelijk wetboek » de teksten volledig rijp zal maken voor de parlementaire behandeling, zouden wij ons hier vandaag willen beperken tot enkele beschouwingen over het gedeelte van het ontwerp dat betrekking heeft op de balie. Het zijn namelijk de artikelen 428 tot 508, die titel II van het tweede deel van het ontwerp uitmaken.

De koninklijke commissaris merkt in zijn toelichtend verslag terecht op dat de balie een publiekrechtelijk lichaam is en dat haar instelling een van de grondslagen uitmaakt van het gerecht. Het is volkomen verantwoord dat de regelen betreffende de organisatie en de activiteit van de advocaten zouden ingelast worden in een algemeen gerechtelijk wetboek en dat er niet zou kunnen aan getornd worden, tenzij ingevolge de wil van de wetgever.

Tot nog toe waren deze regelen verspreid over een lange reeks decreten en koninklijke besluiten en het artikel 28 van de bijgevoegde bepalingen van het ontwerp voorziet niet minder dan 21 van deze besluiten, die door het nieuwe wetboek worden opgeheven. Het is voorzeker gelukkig dat aan deze ingewikkelde verscheidenheid een einde wordt gesteld en dat de toe-

stand van de balie definitief wordt geregeld door een reeks wel geordende, korte en zakelijke bepalingen. Wij moeten dus stellig het hier genomen initiatief van harte toejuichen.

De algemene lijn van de voorschriften, die betrekking hebben op de inschrijving, de rechten en de plichten van de advocaten, de bevoegdheid van stafhouder en raad der Orde en de tucht, volgt meestal de regeling zoals zij thans bestaat. Mr. Van Reepinghen legt er trouwens de nadruk op dat de hervorming «verre van een inbreuk uit te maken op de traditionele prerogatieven van de balie en de bevoegdheid van de raad der Orde, deze bevestigt en nader bepaalt in al haar artikelen».

Het ontwerp beperkt er zich echter niet toe de traditionele normen van de balie te bevestigen en te groeperen, het brengt ook aanzienlijke nieuwigheden waartussen wij in de eerste plaats vermelden het oprichten van tuchtraden van beroep en het instellen van een nationale orde van advocaten.

Wanneer in algemene zin deze nieuwigheden principiële talrijke aanhangers zullen kennen, zal er toch ongetwijfeld heel wat meningsverschil aan de dag komen in verband met de wijze waarop zowel de tuchtraden van beroep als de nationale orde van advocaten in het ontwerp werden opgevat.

\* \* \*

Laten wij eerst de aandacht vestigen op een paar artikelen waardoor de toestand van de advocaat op aanzienlijke wijze wordt verduidelijkt en verbeterd.

Tengevolge van het wegvallen der pleitbezorgers wordt, volgens art. 440 van het ontwerp, de advocaat de gevolmachtigde van de partij zonder dat hij hiervan enige volmacht moet doen blijken. Het is voldoende dat hij verklaart met een zaak belast te zijn, opdat hij, zonder verdere vormen, de partij zou vertegenwoordigen. Dit stelt een einde aan allerlei betwistingen die zich zo dikwijls hebben voorgedaan, waarbij door sommige rechtsmachten, zelfs wanneer het ambt van pleitbezorger facultatief gesteld was, de vertegenwoordiging van een partij door een advocaat betwist werd. De advocaat wordt hierdoor de enige vertrouwensman van zijn cliënt, hij heeft stevig de leiding van het proces in handen en draagt er dan ook vanzelfsprekend de volle verantwoordelijkheid voor.

Hetzelfde artikel 440, dat op zo voortreffelijke wijze de vertegenwoordiging door de advocaat regelt, erkent ook aan de balie het monopolie van het pleidooi. Alleen de advocaten hebben het recht voor alle rechtsmachten te pleiten.

Jammer genoeg voegt dit artikel er aan toe «behoudens de uitzonderingen bepaald door de wet», wat een zeer betreurenswaardige afwijking van het algemeen monopolie der balie dient genoemd te worden. Deze uitzonderingen zijn speciaal voorzien in artikel 728 van het wetboek, dat zegt dat voor de vrederechter en de rechtbank van koophandel de partijen zich kunnen doen vertegenwoordigen door een bloedverwant of een aanverwant of door een gemachtigde, die speciaal door de rechter zijn toegelaten. Wanneer deze uitzonderingen kunnen aanvaard worden, alhoewel zij voorzeker niet in het belang zijn van de rechtzoekenden, is het heel wat meer te betreuren dat hetzelfde artikel 728 aanvaardt dat, voor de sociale rechtbank, het mogelijk is zich te doen vertegenwoordigen door de afgevaardigde van een beroepsorganisatie, die bijzondere volmacht heeft en door de rechter is toegelaten. Dat deze afgevaardigden van syndikaten, voor de sociale rechtbanken, waar thans, ingevolge recente wetten, zulke hoogst belangrijke en juridisch delicate vraagstukken worden behandeld, de rol van de advocaat

vervullen, kan allerminst worden goedgekeurd. Zij geven geen enkele waarborg van juridische kennis, zij zijn niet gebonden aan enige beroepsdeontologie, zij blijven vreemd aan de strenge tucht aan dewelke de advocaten zijn onderworpen en, door de aard zelf van hun functie, zijn zij meestal bezield met politieke hartstochten en vooringenomenheden en blijven zij verre van de serene objectiviteit die mag verlangd worden van hen die optreden voor de rechtbanken. Leder die in de practijk staat weet dat hun tussenkomst noch in het belang is van een goede rechtsbedeling, noch zelfs in het werkelijk belang van hen die zij wensen te vertegenwoordigen.

Doch men moet realist zijn. Het syndicalisme heeft thans in ons land een dusdanige macht weten te verwerven dat met de eisen ervan moet rekening gehouden worden. Hoe verkeerd ze soms ook begrepen worden en hoezeer de practijk ook aantoonde dat de tussenkomst van deze syndicale gevolmachtigden weinig aanbevelenswaardig is voor de goede gang van zaken, vormt dit recht van vertegenwoordiging voor de sociale rechtbanken een syndicalistische eis, waarop brede massa's totaal onbevoegden zich blind staren, waartegen het gezond verstand en de juridische ondervinding niet opgewassen zijn en waarbij men zich dan ook wel moet neerleggen.

Zeer belangrijk is ook artikel 439, dat voorziet dat de advocaten, ingeschreven op het tableau van de Orde, of op de lijst der stagiairs, mogen pleiten voor alle gerechten van het Rijk. Hiermede wordt dus op uitdrukkelijke wijze de volledige gelijkheid van al de advocaten van het land door de wet erkend.

Voorzeker was dit reeds in feite het geval en werd traditioneel nooit aan een advocaat van welke balie ook de toegang tot de rechtbanken en hoven buiten het gebied van zijn eigen balie ontzegd. Dit neemt niet weg dat, zelfs nog vandaag, in sommige middens, toch de mening heerst dat de advocaten, ingeschreven op het tableau van een Orde bij een rechtbank van eerste aanleg slechts gedoogd worden voor het hof van beroep en dat hun de toegang tot het pretorium van dit hof zou kunnen verboden worden. Er werd mij verteld dat nog onlangs een magistraat van het hof van beroep te Brussel in volle zitting deze mening zou te kennen hebben gegeven. Deze opvatting werd wel reeds meer in het midden der balie van het hof van beroep te Brussel verdedigd en, jaren geleden, publiceerde ik in het Rechtskundig Weekblad een uitvoerig artikel om, op juridische gronden, aan te tonen hoe verkeerd deze zienswijze is (1). Er zal dus thans definitief een einde aan gesteld worden en de meest volstreekte gelijkheid van alle advocaten van het land, — met inachtneming van de bijzondere positie der advocaten bij het hof van cassatie —, zal nu op onbetwistbare wijze door de wet worden vastgelegd.

In verband met dit beginsel van volstreekte gelijkheid tussen de leden van alle balies, dat thans op zo formele wijze erkend wordt, moeten wij toch onze verrassing uitdrukken betreffende zekere onderscheidingen die in het ontwerp van gerechtelijk wetboek nog worden gehandhaafd tussen de advocaten bij het hof van beroep en deze bij de rechtbanken van eerste aanleg.

Het onderscheid is duidelijk vermits art. 433 vermeldt dat de advocaten bij het hof van beroep, die bij een arrondissementsrechtbank worden ingeschreven, er rang hebben vanaf de dag van hun inschrijving op het tableau van de Orde bij het hof. Het tegenovergestelde is echter niet waar. Een advocaat ingeschreven bij een arrondissementsrechtbank, welke ook zijn

ouderdom en zijn ondervinding weze, die verlangt ingeschreven te worden op het tableau der Orde bij een hof, dient principieel zijn stage te herbeginnen. Weliswaar voorziet art. 435 dat de raad der Orde bij het hof vrijstelling van deze stage kan verlenen, doch dan zal toch deze confrater achteraan op het tableau worden ingeschreven. Dit heeft nu wel niet veel practisch belang, maar is het geen tegenstrijdigheid enerzijds de volstreckte gelijkheid te erkennen, voor de uitoefening van de functie van advocaat en anderzijds een onderscheid te bestendigen tussen de leden der Orde bij het hof van beroep en deze der Orde bij een arrondissementsrechtbank?

Hetzelfde onderscheid wordt gemaakt wat betreft de samenstelling van de ontworpen tuchtraden van beroep. Een advocaat die een sanctie opliep vanwege een tuchtraad bij een balie van eerste aanleg zal in beroep geoordeeld worden door een college voorgezeten door een hoog magistraat, door twee leden van zijn eigen balie en door twee leden der balie bij het hof van beroep. Is het een advocaat van de balie bij het hof, die voor de tuchtraad van beroep verschijnt, dan zal hij geoordeeld worden volgens art. 473 door drie leden van zijn eigen balie en door één assessor van een vreemde balie.

Wij zullen straks terugkomen op het ongewenste van deze maatregel en op de onoverkomelijke moeilijkheden waarop de praktische inrichting van deze tuchtraden van beroep zou stuiten; doch waarom dit onderscheid, ook op tuchtgebied, tussen de advocaten bij het hof van beroep en deze bij de rechtbank van eerste aanleg? Vormen deze verschillende bepalingen geen volstreckte tegenstrijdigheid met het algemeen beginsel der gelijkheid dat in art. 439 staat neergeschreven.

Nu de algemene regelen der advocatuur in ons land definitief zullen worden vastgelegd moet er met klem de nadruk op gelegd worden dat het doodeenvoudig redelijk en billijk is alle onderscheid tussen advocaten bij het hof van beroep en deze bij een rechtbank van eerste aanleg volledig op te heffen. Dit onderscheid, dat in feite niet bestaat, kan op geen enkele ernstige grond verdedigd worden. Alle advocaten doen dezelfde studiën, zij moeten aan alle balies beantwoorden aan dezelfde hoge eisen van waardigheid en onberispelijke levenswandel, zij leggen allen dezelfde eed af voor een der drie hoven van beroep, zij pleiten voor alle rechtsmachten van het land en beoefenen de praktijk volgens dezelfde normen; zou het dan het toeval van de woonplaats zijn dat enig onderscheid zou rechtvaardigen tussen hen die gehuisvest zijn in een plaats waar een hof gevestigd is en de anderen? Vandaag zouden de advocaten die te Charleroi, te Mons of te Antwerpen gehuisvest zijn, in de hoger aangestipte aangelegenheden de minderen zijn van hun confraters bij het hof van beroep te Brussel. Wanneer echter bij de aanstaande grondwetsherziening zou beslist worden hoven van beroep op te richten te Charleroi of te Mons en te Antwerpen, zouden plotseling de confraters dezer balies een sport hoger klimmen op de ladder der advocatuur en genieten van de prerogatieven der advocaten bij het hof. Dit is vanzelfsprekend niet redelijk en er zou dan ook ten stelligste dienen aangedrongen opdat alle bepalingen van het ontwerp, die nog enig onderscheid bestendigen tussen advocaten bij het hof van beroep en advocaten bij de rechtbanken van eerste aanleg, zou worden opgeheven.

\* \* \*

Wanneer wij nu de lijst overlopen van de artikelen

die handelen over de advocaten in het algemeen en over hun rechten en plichten, hebben wij hier en daar nog wel een losse opmerking te maken. Vermelden wij eerst en vooral dat de teksten niet meer gewagen van de noodzakelijkheid de Belgische nationaliteit te bezitten om tot de balie van ons land te behoren. Dit was ook niet het geval vóór 1914; het was de begrijpelijke xenophobie die zich na de oorlog van 1914-1918 deed gelden die de wet van 25 oktober 1919 heeft geïnspireerd en de koninklijke commissaris zet uiteen in zijn verslag dat, wegens de mogelijkheden die uitgestippeld werden in het Verdrag van Rome, de voorwaarde van nationaliteit niet meer kon gehandhaafd blijven. Deze zienswijze is wel te billijken, hoezeer ook het toekomstig vestigingsrecht van vreemde advocaten in ons land, in het kader zelf der bepalingen van het Verdrag van Rome, in vele middens heftig betwist wordt.

Art. 429 voorziet dat de advocaat wordt aangenomen als lid der Orde door het afleggen van de eed in openbare zitting van het hof van beroep en op voordracht van een advocaat, die sedert ten minste tien jaar op het tableau is ingeschreven en dan nog in tegenwoordigheid van de stafhouder der Orde. Hier wordt voorzeker bedoeld, zoals dit ook thans vereist is, dat de voordracht zou geschieden door een advocaat ingeschreven op het tableau van het hof van beroep. Is dit noodzakelijk? Waarom andermaal dit onderscheid, wat betreft het recht van voordracht, tussen leden der balie van beroep en deze van eerste aanleg? Zou het niet oneindig verkieslijker zijn dat de stagiair, die zijn aanneming vraagt, zou worden voorgedragen door de patroon bij dewelke hij zijn stage zal doen? Deze zal voorzeker tien jaar inschrijving op het tableau der Orde tellen, daar hij anders geen stagiair zou mogen aannemen, en hij lijkt mij oneindig meer geschikt om de jonge confrater aan het hof voor te stellen dan de toevallige correspondent, die zo dikwijls enkel telefonisch wordt verzocht om als peter op te treden en wiens aanwezigheid ten slotte kan herleid worden tot een volstreckt onbenullige formaliteit.

Men ziet ook niet in waarom de stafhouder der balie bij het hof bij deze eedaflegging zou moeten aanwezig zijn. Hij zal zich meestal doen vervangen en wanneer de werkelijke patroon de stagiair voordraagt lijkt de aanwezigheid van de stafhouder der Orde wel volkomen overbodig.

\* \* \*

Zeer gelukkig dient genoemd te worden het wettelijk vastleggen van het beginsel dat de raad der Orde meester is over het tableau en de lijst der stagiairs en dat hij souverain over de inschrijving beslist, zonder hoger beroep. Dit is een traditioneel prerogatief van de raad der Orde dat in het midden van de advocatuur ten zeerste op prijs wordt gesteld. Het was voorzeker nuttig dit beginsel in zijn volle breedte uitdrukkelijk in de wet te formuleren.

Hier vinden wij echter in de volgende bepalingen, — en namelijk in art. 471, — een voorschrift dat op de stelligste wijze in strijd is met het in artikel 432 vastgelegd principe.

Het gaat over het geval van een advocaat die geschrapt werd en die zijn inschrijving op het tableau Art. 471 voorziet voor deze eventualiteit zeer strenge voorwaarden. In de eerste plaats moet er een termijn van tien jaar verstreken zijn sedert de beslissing die de schrapping uitsprak en verder moeten buitengewone

omstandigheden van aard zijn de vraag tot herinschrijving te wettigen. Het artikel voegt er echter aan toe: «de inschrijving is niet geoorloofd dan na gelijkloidend advies van de Raad van de Orde der balie waartoe de advocaat behoorde...».

Deze bepaling kan volstrekt niet aanvaard worden. Zij is volkomen strijdig met beginselen van menselijkheid en rechtvaardigheid en zij staat op scherpe wijze in contradictie met de stelregel dat de balie meester is van haar tableau.

De disciplinaire rechtspraak van onze raden der Orde, bij alle balies van het land, is voorzeker streng en het lijdt geen twijfel dat een advocaat, die op ernstige wijze gezondigd heeft tegen de eerlijkheid en rechtschapenheid, die van hem moeten verwacht worden, en die daarvoor in welke balie ook de sanctie van de schrapping heeft opgelopen, niet gemakkelijk de kans zal krijgen in een andere balie te worden opgenomen. Doch, afgezien van de normen betreffende de uitoefening van het beroep, waaromtrent een volstrekt eensgezinde mening voorkomt in al de balies van het land, kunnen er zich voorzeker gevallen voordoen waarbij lokale omstandigheden van aard zijn de zwaarwichtigheid van zekere feiten in een ander perspectief te belichten. Wanneer sommige feiten op een bepaald ogenblik, tengevolge van de heersende mentaliteit, van de opwinding der gemoederen of om andere dergelijke redenen, het een raad der Orde noodzakelijk heeft doen voorkomen over te gaan tot de schrapping van een lid der Balie, kunnen voorzeker gewijzigde omstandigheden, verandering van mentaliteit of welke andere reden ook, van aard zijn het geval naar andere criteria te doen beoordelen.

Wie durft zich partijganger verklaren van de eeuwiger sancties? Ze kunnen misschien in vele gevallen noodzakelijk en onontbeerlijk zijn; de menselijkheid gebiedt echter nooit volledig alle hoop uit te doven en, zoals onze wetgever het zelfs voor zware strafzaken gewild heeft, de mogelijkheid van eetherstel open te laten.

Nu is het een feit dat zo dikwijls in het midden van de balie door de raden der Orde de strengste sancties getroffen werden in verband met de houding van advocaten in politieke aangelegenheden. Juist op dit gebied moet men zo uitermate voorzichtig zijn. Laten wij terugdenken aan de straffen die jaren geleden toegepast werden op advocaten die zich al te voortvarend getoond hadden op het gebied van de revolutionaire sociale actie. Er werden er geschrapt, die enkele jaren nadien, tengevolge van een kentering der publieke opinie of van een wijziging in de politieke constellatie, tot de hoogste verantwoordelijkheden in het land werden geroepen. Er zijn er geweest, die in verband met de politieke taalbeweging, als staatsgevaarlijke elementen werden uitgestoten en die enkele jaren nadien als minister fungeerden in de Raad der Kroon. Moeten dergelijke lessen niet wijzen in de richting ener allergrootste omzichtigheid?

Wij beleven thans in ons land een periode van heftige politieke hartstocht. Zowel op sociaal gebied als op taalgebied doen er zich diepe meningsverschillen voor en de opvattingen aangaande de handelingen, die gesteld worden op deze beide terreinen, worden zo verschillend beoordeeld naar gelang het klimaat waarin ze plaats vonden. Wat aan een bepaalde raad der Orde als een onvergeeflijke tekortkoming voorkomt, die de hoogste sanctie verdient, zal misschien in een ander midden, met een andere mentaliteit en in een andere tijd, kunnen beoordeeld worden als een vergissing, waarvoor zovele redenen van verschoning kunnen gelden.

Wanneer er zonder twijfel een volstreekte solidariteit zal bestaan tussen alle balies wat betreft het bestraffen der inbreuken op de eerlijkheid, loyaleiteit en rechtschapenheid, zal zich, vooral in politieke aangelegenheden, de grootste verscheidenheid van mening voordoen en zal de oprechte idealist, die door de enen verketterd wordt, door de anderen geredelijk aanvaard worden.

Het komt mij dan ook voor dat de termijn van tien jaar, die in art. 471 voorzien wordt om een eventuele herinschrijving mogelijk te maken, vrij lang is en dat deze redelijkerwijze tot vijf jaar zou moeten herleid worden.

Volkomen onaanvaardbaar moet echter geacht worden de bepaling dat een inschrijving op het tableau van de Orde niet geoorloofd zou zijn dan na gelijkloidend advies van de raad der Orde die de schrapping uitsprak. Dat men elke balie, in de volle oprechtheid van het geweten der leden van haar raad der Orde, late oordelen over de opportuniteit van een herinschrijving en dat men niet aan een beslissing genomen door een bepaalde groep, in een bepaalde tijd en in een bepaald klimaat, een eeuwige en onvergankelijke gelding toekenne!

Tegen het tweede alinea van art. 471 zal met klem dienen gereageerd te worden, omdat het een bepaling is die een ondragelijke dwang oplegt aan het geweten der leden van de raden der Orde en omdat het volledig tegenstrijdig is met het in het wetboek aangenomen beginsel dat uitsluitend de Raad zelf meester is van zijn tableau.

\* \* \*

In verband met het hoofdstuk betreffende de rechten en plichten der advocaten zou ik hier nog even willen wijzen op de nieuwe bepaling van art. 442, waarin gezegd wordt dat de raad der Orde, buiten zijn andere verplichtingen, er ook over waakt dat de wetten en reglementen zouden nagekomen worden aangaande de betaling van de bijdragen aan de verzorgingsinstellingen van de balie. Dit wettelijk voorschrift is voorzeker nodig sedert het hof van beroep te Brussel, door zijn arrest van 20 december 1955, had beslist dat een advocaat niet gehouden is op dit gebied de reglementen van zijn raad der Orde te volgen en dat hij ongestraft een weigering kan stellen tegenover de verplichting die aan alle advocaten door deze raad werd opgelegd zich bij een verzorgingskas aan te sluiten.

De oprichting van het dauphinaat, zoals dit bestaat in de Franse balies, wordt voorzien in art. 451. Het is de bedoeling, reeds een paar jaar voor zijn werkelijke verkiezing, de toekomstige stafhouder aan te duiden en er voor te zorgen dat hij gedurende deze periode lid zou zijn van de raad. Daarom wordt er bepaald dat een van de plaatsen in de raad zal worden toegekend volgens de regels, die gelden inzake voordracht en stemming voor de aanwijzing van de stafhouder. Het toepassen van deze mogelijkheid maakt volstrekt geen verplichting uit en het hangt van elke raad der Orde af of hij deze modaliteit zal aanvaarden. Het ware voorzeker te hopen dat er in brede mate gebruik zou van gemaakt worden, want het is uiterst nuttig dat een stafhouder, vooraleer hij in functie treedt, gedurende een paar jaar zou deelachtig geweest zijn aan de besprekingen in de schoot van de raad en hij aldus volledig op de hoogte zou zijn van alle aangelegenheden waarmede hij zich verder zal moeten bezighouden.

Wat de secretaris van de Orde betreft zien wij niet

goed het nut in van art. 452, dat voorziet dat de secretaris van de raad ook het ambt vervult van secretaris der Orde. Waar ligt het onderscheid? Is de inhoud van dit artikel niet volkomen vanzelfsprekend en is dan ook zijn vermelding in het wetboek niet overbodig?

Nog een enkele opmerking in verband met art. 462, dat behoort tot het hoofdstuk dat gewijd is aan de tucht. Het is voorzeker een gelukkige bepaling dat de regel wordt afgeschaft dat, na een tweede schorsing, bij een nieuwe tekortkoming noodzakelijkerwijze de schrapping zou dienen uitgesproken. De toestanden kunnen dusdanig zijn dat deze uiterste sanctie niet gerechtvaardigd is. Doch waarom is het vereist te vermelden dat ieder advocaat, die voor de tweede maal geschorst wordt, kan geschrapt worden van het tableau? Dit is toch op zichzelf duidelijk; wanneer de fout van die aard is dat de schrapping dient uitgesproken, kan de raad dit evenzeer in een eerste tuchtzaak beslissen als in een volgende. De tekst van dit artikel zondigt tegen de logica en zou voorzeker dienen gewijzigd te worden.

Een nieuwigheid wordt ingevoerd door art. 466 dat voorziet dat de secretaris van de Orde, binnen de acht dagen na de uitspraak, aan de heer Procureur-generaal kennis moet geven «van iedere beslissing in tuchtzaken». Tot nog toe was dit niet het geval, want volgens art. 9 van het koninklijk besluit van 1836 dienden enkel aan het parket-generaal medegedeeld te worden de disciplinaire beslissingen die de schorsing, de uitsluiting of de schrapping van het tableau uitspreken. Voorzeker had steeds de heer Procureur-generaal het recht beroep in te stellen tegen welkdanige beslissing van de raad der Orde in tuchtzaken, doch voor de geringere sancties, zoals de waarschuwing, de censuur en de berisping, diende hij dan zelf te informeren en een expeditie van de beslissing aan de raad der Orde aan te vragen. Was dit geen betere regeling? Is het wel vereist dat het parket-generaal op de hoogte wordt gesteld van al de geringe tekortkomingen of vergissingen, die enkel aanleiding gaven tot een van de mindere sancties? Is het wenselijk dat op het parket-generaal een vakkenkas zou aangelegd worden waarop voor elke advocaat de minste sanctie zou worden vermeld? Waarschuwing, censuur of berisping zijn ten slotte het gevolg van de vaderlijke bezorgdheid van de raad voor het behoorlijk vervullen der beroepsplichten van de leden der balie, doch is het wel noodzakelijk dat deze mineure sancties aan de heer Procureur-generaal zouden ter kennis gebracht worden en zou het niet te verkiezen zijn dat men vanwege deze hoge magistraat de toepassing zou mogen verwachten van het adagio «de minimis non curat praetor»? Ook over dit vraagstuk valt nog wel eens na te denken.

\* \* \*

Laten wij nu even onze aandacht vestigen op de nieuwe bepalingen, die voorzien zijn in verband met de op te richten tuchtraden van beroep.

Reeds sedert lange tijd is het oprichten van dergelijke raden een wens van de balie en wanneer nu eindelijk tot de oprichting ervan zou overgegaan worden, behoort het dat de samenstelling van deze tuchtraden zou worden geregeld op een wijze die algemene voldoening geeft en die niet vatbaar is voor enige ernstige kritiek.

Wat voorziet het ontwerp?

Volgens art. 473 zal de tuchtraad van beroep bestaan uit een voorzitter en vier assessoren. De voorzitter zal

een van de hoogste magistraten zijn, namelijk de eerste voorzitter van het hof van beroep of de kamer-voorzitter van het hof, die door hem zal worden aangewezen om hem te vervangen. De heer Procureur-generaal of een lid van zijn parket, dat door hem wordt aangewezen, zal de functie van het openbaar ministerie uitoefenen.

Met dit alles zal voorzeker iedereen vrede nemen.

Wat echter de aanwijzing van de vier assessoren aangaat, die, naast de voorzitter, deel zullen uitmaken van het beroepscollege, doen er zich zeer ernstige moeilijkheden voor.

Hoe moeten die assessoren worden aangewezen?

Volgens art. 473 zullen, bij het begin van elke gerechtelijk jaar, de raden van de Orde der balies een lijst opmaken van ten minste acht en ten hoogste twaalf advocaten voor de balies van de hoven van beroep en van vier advocaten voor de andere balies, die kunnen geroepen worden om als assessor van de tuchtraad van beroep deel uit te maken. Deze assessoren worden dan aangewezen uit oud-leden van de raad der Orde, met dien verstande dat, wanneer bij de balie minder dan vijftig advocaten op het tableau zijn ingeschreven, de lijst ook mag aangevuld worden met confraters die bij een andere balie van het rechtsgebied zijn ingeschreven. Deze lijsten worden ter kennis gebracht van de voorzitter van de tuchtraad van beroep en de rang, die de advocaten op de aldus opgemaakte lijsten bekleden, bepaalt de volgorde waarin zij worden opgeroepen om als assessor zitting te nemen.

Eerst en vooral, hier andermaal dit volkomen onge-rechtvaardigd onderscheid tussen de reeks assessoren die deel uitmaken van de balies bij de hoven van beroep en der andere balies. Waarom dienen er driemaal meer assessoren aangeduid te worden, die deel uitmaken van een balie bij het hof? Dit onderscheid is volstrekt niet te rechtvaardigen. Ofwel dienen de assessoren aangeduid in verhouding met de getalsterkte van elke balie, ofwel dienen er een gelijk aantal door elke raad der Orde te worden aangewezen. Beide stelregels zou men met ernstige argumenten kunnen verdedigen. Het onderscheid tussen de balies van beroep en deze van eerste aanleg is echter om de hoger reeds uiteengezette redenen volkomen onaanvaardbaar.

Dit onderscheid wordt echter ook nog bestendigd door de wijze waarop de assessoren geroepen worden tot het vervullen van hun taak. Geldt het een advocaat van een balie bij de rechtbank van eerste aanleg, die voor de tuchtraad verschijnt, dan zal hij geoordeeld worden door twee leden van zijn eigen balie en twee andere die noodzakelijk moeten behoren tot de balie van het hof van beroep. Is het een advocaat bij het hof, dan zullen drie assessoren van zijn eigen balie optreden, terwijl er slechts één van een andere balie van de raad zal deel uitmaken. Wij hebben hierboven reeds het omgerijmde van dit mechanisme onderstreept. Op zichzelf is dergelijk systeem niet gezond en niet van aard om aan deze tuchtraden van beroep het onbegrensde vertrouwen te doen toekennen dat hun zo zeer noodzakelijk is.

Doch laten wij nu even de praktische mogelijkheden nagaan om deze tuchtraden van beroep behoorlijk te doen werken.

Hierbij schijnt men wel essentiële elementen uit het oog te hebben verloren.

België is een tweetalig land en de hoven van beroep te Brussel en Luik bestrijken gebieden waar heel de rechtspleging en heel het leven van de balie uitsluitend Nederlandstalig is. Met deze omstandigheid

schijnt het ontworpen wetboek niet in het minst rekening te houden.

Om de tuchtzaken der advocaten uit het Limburgse te beoordelen zullen er dus bij de oud-leden van de raad der Orde bij het hof van beroep te Luik twee assessoren dienen aangeduid, die op volmaakte wijze de Nederlandse taal kennen. Waar zouden deze te Luik te vinden zijn? En het schijnt a priori wel onmogelijk dat ooit in het gebied van het hof van beroep te Luik een tuchtraad van beroep zou kunnen samengesteld worden, zoals voorzien door art. 473. Practisch zullen dus voor Limburgse tuchtzaken nooit assessoren oud-leden van de raad der Orde bij het hof van beroep te Luik kunnen aangeduid worden. Men zal dan wel verplicht zijn steeds de bepaling van het derde alinea van art. 474 toe te passen, dat voorziet dat wanneer niet voldoende assessoren van de balie van beroep de taal der rechtspleging kennen, het college dient samengesteld uit assessoren aangewezen door de andere tuchtraden van het rechtsgebied. Practisch zou dus voor al de tuchtzaken van Limburg nooit het college voorzien door art. 473 kunnen samengesteld worden.

Laten wij nu even een blik werpen op de toestand bij het hof van beroep te Brussel.

Art. 474 voorziet wel dat de rechtspleging voor de tuchtraad van beroep wordt gevoerd in dezelfde taal als deze die gebezigd werd voor het stellen van de beslissing waartegen hoger beroep. Alle tuchtzaken van Antwerpen, Mechelen, Turnhout en Leuven zullen dus in het Nederlands voor de tuchtraad van beroep te Brussel dienen behandeld te worden.

Nu wordt in hoofdstuk V, dat op de tuchtraden van beroep betrekking heeft, geen enkele voorwaarde voorzien voor de taalkennis noch van de voorzitter noch van de assessoren. Er wordt enkel gezegd in de tweede alinea van art. 474 dat de voorzitter het college samenstelt met inachtneming van de regel dat de taal van eerste aanleg ook in beroep dient gebruikt te worden.

Maar welke criteria worden er voorzien wat betreft de kennis van de taal voor de leden die het college samenstellen? Geen enkel. Hoe dikwijls komt het niet voor zowel bij magistraten als bij advocaten, dat zij beweren een summiere kennis te hebben van de Nederlandse taal, dan wanneer die kennis werkelijk erbarmelijk is en volstrekt ontoereikend om in een tuchtaak recht te spreken. Geen enkele indeling in een Nederlandstalige en Franstalige kamer, geen enkele waarborg voor de taalkennis van de voorzitter, die eventueel een Waal zou kunnen zijn die enige vage kennis van het Nederlands zou hebben opgedaan.

En wanneer men dan voor al deze tuchtzaken uit de Vlaamse arrondissementen de assessoren moet gaan opsporen, waarvan er twee oud-leden moeten zijn van de raad der Orde der balie bij het hof van beroep te Brussel, dient men zich toch even rekenschap te geven van de werkelijkheid.

De balie te Brussel telt, volgens haar tableau, 84 oud-leden van de raad der Orde. Zoals men weet staat het aan de leden der Brusselse balie vrij te kiezen of zij in het Frans of in het Nederlands op het tableau willen ingeschreven worden. Welnu, geen enkel van deze 84 oud-leden van de raad der Brusselse balie heeft zijn adres in het Nederlands op het tableau doen vermelden. Volgens betrouwbare inlichtingen die mij verstrekt werden is er trouwens geen enkele die het Nederlands als gewone omgangstaal zou bezigen. Misschien zijn er wel enkele die zouden beweren dat zij Nederlands kunnen begrijpen, maar is dit een voldoende kwaliteit om in een rechtscollege van beroep te zetelen

en er te oordelen over dikwijls uiterst gewichtige en delicate disciplinaire zaken. Het lijdt dan ook geen twijfel dat de tuchtraad van beroep in het rechtsgebied van het hof te Brussel noodzakelijkerwijze steeds zal bestaan uit minstens de helft franssprekenden!

Nog erger is de toestand van de Vlaamse advocaten, die te Brussel zelf hun beroep uitoefenen. Zij hebben niet de minste zekerheid dat het geval, waarin zij zouden betrokken zijn, vóór hun raad der Orde in het Nederlands zal behandeld worden. In het ontwerp is geen enkele taalregeling voor de balie te Brussel voorzien en er is niets dat de raad der Orde zou beletten alle tuchtbeslissingen in de Franse taal uit te spreken, wat dan fataal zou medebrengen dat de taal in beroep in elk geval het Frans zou zijn.

Het honderdtal Vlaamse advocaten te Brussel, die zich in het Nederlands op het tableau der balie deden vermelden, staan volledig machteloos. De verkiezingen voor de raad der Orde te Brussel zullen volgens het gerechtelijk wetboek blijven gebeuren door middel van het stelsel der eenvoudige meerderheid en er bestaat dus geen enkele kans dat er gedurende vele jaren, Vlamingen normaal zitting zouden kunnen nemen in de raad der Orde van de hoofdstad. Zij lopen dus het grootste gevaar dat zij in een tuchtaak ofwel na een Franse beslissing in eerste aanleg een volledig Franse procedure in beroep zullen moeten onderstaan, ofwel dat het college van beroep, dat hen zal beoordelen, uit drie Franssprekenden zou bestaan.

Wanneer men daaraan toevoegt dat de secretaris en de plaatsvervangende secretaris aangesteld worden door de raad der Orde van de balie bij het hof van beroep en dat zij moeten aangewezen worden tussen de leden of de oud-leden van de raad der Orde, zal noodzakelijkerwijze ook dit secretariaat practisch volledig Frans zijn, met al de nadelen die daaruit voor de Vlamingen zullen voortvloeien.

Is het dan niet duidelijk dat in werkelijkheid alle disciplinaire zaken der advocaten uit de provincies Antwerpen, Limburg en het Vlaams gedeelte van Brabant zullen afhangen van Franssprekende tuchtraden van beroep. Deze toestand is van aard om op erge wijze het vertrouwen te schokken, om felle kritiek te doen ontstaan, om de beslissingen van deze raden der Orde in het gedrang te brengen en om een uiterst onbehagelijke toestand in de schoot van de balie in het leven te roepen.

Niemand zal ernstig kunnen beweren dat het ontworpen stelsel voldoening geeft. Waarom niet voor de balie hetzelfde systeem in voege gebracht als datgene dat bestaat voor de Orde der geneesheren en voor de Orde der apothekers: een Franstalige en een Nederlandstalige kamer, met alle vereiste waarborgen van volstrekt grondige taalkennis voor alle leden van het college, vanaf de voorzitter tot de secretaris. Dit zou de enige ernstige waarborg zijn die voldoening zou kunnen geven en die trouwens eenheid zou brengen in het disciplinair recht van ons land.

Het is niet denkbaar dat deze kritiek op de artt. 473 en 474 door het eenvoudig gezond verstand niet zou aanvaard worden.

Vermelden wij, in verband met de tuchtraden van beroep, nog de bepalingen van art. 476, dat voorziet dat de debatten vóór dit college steeds met gesloten deuren zullen gehouden worden. In vele gevallen kan dit uiterst wenselijk zijn en zal het door de betrokken advocaat zelf aldus verlangd worden. Doch waarom moet deze regel algemeen gelden? Het is ook volkomen denkbaar, vooral in tuchtaangelegenheden die een politieke tint hebben, dat de advocaat zelf verlangt dat



de behandeling van zijn zaak publiek zou geschieden en dat de openbare mening zich rekenschap zou kunnen geven van de tekortkomingen, die hem ten laste worden gelegd. In dit geval zou aan dit verlangen voldoening moeten geschonken worden. Art. 476 zou dus in dier voege dienen gewijzigd dat bij de behandeling van elke zaak er aan de verschijnende advocaat zal gevraagd worden of hij een publieke behandeling van zijn zaak wenst ofwel een behandeling met gesloten deuren.

\* \* \*

Wat nu de oprichting betreft van de Nationale Orde van Advocaten zouden menigvuldige bedenkingen in het midden kunnen gebracht worden. In de eerste plaats deze, of de oprichting van dit organisme wel een noodzakelijkheid is en of dit initiatief werkelijk bevorderlijk zal zijn voor de advocatuur.

Ik weet zeer goed dat desaan gaande de meningen verdeeld zijn en dat vele confraters de overtuiging hebben dat een Nationale Orde aan en behoefte zou voldoen.

Even toch zou ik willen vermelden om welke reden ik het tegenovergestelde denk.

Meer dan 130 jaar heeft ons land het voortreffelijk kunnen stellen zonder Nationale Orde en er heeft zich geleidelijk een algemene deontologie ontwikkeld, waarbij toch elke balie nog een zekere originaliteit behield, zoals trouwens elke rechtsmacht, niettegenstaande de uniformiteit der wet, haar eigen geplogenheden bezit.

Is het nu onverwijd nodig dat in deze toestand verandering komt? Frankrijk bezit geen Nationale Orde van advocaten, Duitsland evenmin, en in deze landen doet er zich geen behoefte gevoelen om tot de oprichting van dergelijke algemene Orde over te gaan. Het voorbeeld van Nederland is voorzeker aanstekelijk, doch de toestanden aldaar zijn zeer verschillend van deze die voorkomen in ons land. Het aantal advocaten is in Nederland oneindig geringer dan in België en de spreiding is er enigszins anders dan bij ons. In ons land is er de balie van de hoofdstad, waarvan het aantal leden meer dan driemaal dit van de grootste andere balies overtreft. En in België is er een taalprobleem, dat stilaan geworden is tot een van de essentieelste elementen voor de toekomst van het land.

Aan dit alles schijnt men in het ontwerp van gerechtelijk wetboek niet gedacht te hebben.

Vlaamse balies en Waalse balies staan sterk op het standpunt van hun onafhankelijkheid en wensen van weerskanten allerminst een hegemonie van de balie der hoofdstad. Van Vlaamse zijde wordt deze hegemonie met des te meer klem afgewezen, gezien de bijzondere taaltoestanden die ingevolge een jarenlange intensieve verfransing in het midden van de Brusselse balie heersen en de volstrekt ondergeschikte positie waarin de Vlaamse advocaten zich in de schoot van deze balie bevinden.

Daarbij bestaan er in de meeste van onze balies gebruiken waardoor voor de anduiding van de gezagsdragers der Orde, rekening wordt gehouden met de onderscheiden filosofische of politieke overtuigingen van de leden.

Wat nu betreft de aanstelling van de leiding der Nationale Orde, die volgens het ontwerp wordt vertegenwoordigd door een deken, een vice-deken en twee secretarissen, zal men niet in de schoot van de balie nieuwe tegenstellingen onderstrepen en nieuwe twisten doen ontstaan? Walen zullen geen vrede nemen met een Vlaamse deken, zoals ook het tegenovergestelde zal waar zijn, en misschien zullen beide niet willen

weten van een Brusselse deken, die niet volkomen tot een van hun beide taalgebieden zou behoren. Zal een katholieke met een socialistische deken moeten afwisselen en zal er misschien ook een plaats ingeruimd worden voor een liberaal, al naar gelang de politieke sterkte van de respectievelijke partijen? Wat al moeilijkheden, wat al herrie, wat al ontevredenheid gaat men niet uitlokken. Ware het om deze reden alleen niet reeds te verkiezen in ons land met zijn speciale geardeheid en zijn bijzondere sociologische toestanden, geen Nationale Orde op te richten.

Wanneer het er enkel op aankomt de vertegenwoordiging ten opzichte van de vreemde balies te verzekeren, dan kan dit uitstekend gebeuren door de voorzitter van een vrije vereniging, zoals het Verbond der Belgische Advocaten, evenals dit in vele andere landen geschiedt.

Wanneer men, als bijzonderste taak, aan de Nationale Orde zou opdragen eenheid te brengen in de regelen der deontologie, kan men zich afvragen of het niet verkieslijker is in elke balie de traditionele normen die reeds zolang volledige voldoening hebben gegeven, rustig te laten toepassen.

Trouwens, wanneer men de termen nagaat van het ontwerp, leest men in art. 494 dat de Nationale Orde eigenlijk niet voor doel heeft een uniforme codex van deontologie voor al de balies van het land op te stellen; men wil de verschillende gebruiken respecteren en het is enkel « met het oog op de betrekkingen tussen de leden van de onderscheiden balies » dat de Algemene Raad van de Nationale Orde reglementen zou vaststellen. Hij zou dus enkel het collisierecht regelen, een taak die vrij beperkt lijkt.

Er zijn deontologische regelen waaraan elke balie met de meeste hardnekkigheid gehecht is en die door andere balies niet worden toegepast. Zou het wel wenselijk zijn dwingend te reglementeren en, onder voorwendsel van eenheid, afwijkingen op te leggen die als pijnlijke hindernissen zouden gevoeld worden?

Een voorbeeld zal dit verduidelijken? Te Antwerpen is het een strenge regel dat pleitnota's, die aan een bundel worden toegevoegd, noodzakelijk aan de tegenstrever moeten medegedeeld worden. Dit wordt beschouwd als een regel van onontbeerlijke loyauteit en als een waarborg van de volstrekte tegensprekelijkheid van het debat, waarop geen enkele uitzondering kan geduld worden. Traditioneel is de balie bij het hof van beroep te Brussel een andere mening toegedaan en dienen er de pleitnota's niet aan de tegenstrever medegedeeld. Het is mijn overtuiging, om bij dit voorbeeld te blijven, dat de balie van Antwerpen in geen enkel geval van deze stelregel zou afwijken, ook niet wanneer een welkdanige meerderheid der andere balies tot een ander besluit zou komen. Wat al moeilijkheden in het vooruitzicht!

Ik zou nog vele argumenten kunnen aanhalen die mij persoonlijk er van overtuigen dat het wenselijk zou zijn de oprichting van een Nationale Orde achterwege te laten.

Doch laten wij nu even veronderstellen dat deze Nationale Orde toch algemeen zou verlangd worden en dat men tot haar oprichting zou overgaan, dan lijdt het geen twijfel dat het ontwerp, zoals het thans voor ons ligt, in elk geval door de Vlaamse balies niet zou kunnen aanvaard worden, omdat het project een organisme voorziet dat aan de Vlaamse balies voor onafzienbare tijd een hegemonie van Franssprekende confraters zou opleggen.

Men zou de Nationale Orde op zeer verschillende wijzen kunnen inrichten.

Het zou mogelijk zijn door een bijzondere verkiezing in elke balie een of meer afgevaardigden aan te duiden,

die een algemene Raad zouden vormen, die beslissende macht zou hebben, terwijl een uitvoerend orgaan deze beslissingen zou voorbereiden, instuderen en uitvoeren.

Het is ook mogelijk de thans reeds bestaande officiële conferentie der stafhouders uit te bouwen tot een wettelijke instelling.

Het is deze laatste mogelijkheid die in het gerechtelijk wetboek werd verkozen. Misschien is het wel niet de beste om de eenvoudige reden dat de stafhouders, vooral in grote balies, reeds zozeer met allerlei besomeringen overlast zijn dat er hun weinig gelegenheid zal overblijven om op ernstige wijze hun taak in de Nationale Orde te vervullen.

Doch welke ook de wijze moge zijn waarop de vertegenwoordigers van de balies zullen aangeduid worden, het komt er vooral op aan te bepalen over welk stemrecht deze afgevaardigden zullen beschikken. Hier doet zich een zeer grote moeilijkheid voor wegens de grote verscheidenheid in getalsterkte van de verschillende balies.

Wanneer het stemrecht in verhouding gebracht wordt met het aantal leden dat elke balie telt, zou het ten eerste te vrezend zijn dat de kleine balies gemakkelijk het gevoel zouden krijgen door de grote volledig overvleugeld te worden. Dit zou voorzeker een gevaar uitmaken voor de toekomst van de Nationale Orde.

Wanneer misschien voor deze moeilijkheden oplossingen zouden kunnen gevonden worden bestaat er in elk geval één allereerste vereiste, namelijk deze dat de beide taalgebieden van het land op volstrekt gelijke voet zouden geplaatst worden en dat franstaligen en nederlandstaligen in dezelfde mate zouden vertegenwoordigd zijn.

Het hoeft wel geen betoog dat in deze tijd, met de vlucht die de Vlaamse beweging heeft genomen en in tegenwoordigheid van de strekkingen die met zoveel duidelijkheid in de jongste wetten op taalgebied aan de dag zijn gekomen, het volstrekt ondenkbaar zou zijn dat er bij de ene taalgroep enige hegemonie ten opzichte van de andere zou kunnen bestaan. Slechts een stelsel dat de volkomen gelijkheid van de beide taalgroepen op absolute wijze waarborgt zou bevrediging kunnen geven.

Welk is nu het stelsel dat door het ontwerp wordt voorzien?

De algemene Raad die in uitzicht gesteld wordt zal dus bestaan uit de stafhouders van alle Belgische balies en er wordt voorzien dat het stemrecht wordt toegekend in verhouding van de getalsterkte van elke balie. Elke Orde, hoe gering haar aantal leden ook moge zijn, zal in elk geval over één stem beschikken, doch de grotere balies beschikken over zoveel stemmen als er honderdtallen advocaten van de Orde deel uitmaken.

Alvorens wij nu onderzoeken welke de uitslag van dit stelsel zou zijn, op taalgebied, zouden wij eerst een opmerking wensen te maken betreffende de wijze waarop art. 498 van het ontwerp werd opgesteld. Nadat het principe is vastgelegd dat elk lid van de algemene Raad over één stem beschikt, wordt er aan toegevoegd «zijn stem wordt echter gerekend voor evenveel aanvullende stemmen als er in de balie, die hij vertegenwoordigt, honderdtallen advocaten en advocaten-stagiairs... ingeschreven zijn». Deze formulering kan zeker niet gelukkig genoemd worden en het zou veel eenvoudiger en duidelijker zijn te verklaren dat elk afgevaardigde over zoveel stemmen beschikt als er honderdtallen advocaten deel uitmaken van zijn balie, met dien verstande dat in elk geval aan elke Orde één stem gewaarborgd is.

Wanneer wij nu willen nagaan hoe in werkelijkheid

de verhoudingen zullen liggen, moeten wij natuurlijk vertrekken van het uitgangspunt dat de balie van Brussel als een volledige franstalige balie moet beschouwd worden. Het werd hoger reeds uiteengezet hoe, met het thans bestaand regime, het volstrekt onmogelijk is dat een nederlandstalig advocaat enige kans zou hebben tot lid van de Raad der Orde te worden gekozen en dat dus de groep der nederlandstalige advocaten te Brussel niet in de Raad vertegenwoordigd is.

Laten wij dus de berekening maken van de verhoudingen tussen franstalige en nederlandstalige afgevaardigden.

De franstaligen zouden over het volgende aantal stemmen beschikken:

Brussel	13
Luik	4
Bergen, Charleroi, elk 2	4
Hoei, Nijvel, Dinant, Doornik, Namen, Ver- viers, Aarlen, Neufchâteau, Marche, elk 1	9
	<hr/>
	30

Voor de nederlandstaligen zou de toestand zich voordoen als volgt:

Antwerpen	4
Gent	3
Brugge	2
Dendermonde, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Ieper, Oudenaarde, Turnhout, Hasselt, Ton- geren, Veurne, elk 1	10
	<hr/>
	19

Er kunnen zich natuurlijk kleine verschillen voordoen. Dendermonde, Kortrijk of Leuven zouden het honderdtal kunnen overschrijden en een tweede stem krijgen, doch ook wanneer men met deze mogelijkheid rekening houdt bestaat er voor een oneindig aantal jaren een volstrekt francofone meerderheid en zal de Vlaamse groep steeds voor deze meerderheid moeten zwichten.

Dit zal in de eerste plaats voor gevolg hebben dat de verkiezingen van de leiding der Nationale Orde voorzien in art. 509, de deken, de vice-deken en de secretarissen, uitsluitend door deze franssprekende meerderheid zullen beslecht worden en dat dus volkomen natuurlijk deze leiding steeds Frans zal zijn, wat in geen enkel geval door de Vlaamse balies zou kunnen worden aanvaard.

Er zou misschien kunnen voorgesteld worden dat in het ontwerp zou worden bepaald dat de deken en de vice-deken elk tot een verschillende taalgroep zouden moeten behoren en zelfs dat ze elkaar om beurt zouden afwisselen.

Wanneer dit reeds een zeer belangrijke verbetering zou uitmaken die, jammer genoeg, in het ontwerp niet voorzien werd, dan zou nog steeds de Vlaamse deken of vice-deken door de franssprekende meerderheid dienen verkozen te worden en dan kan men zich voorstellen wat de uitslag van dergelijke verkiezingen zou zijn.

Dit zou vooral erge gevolgen kunnen hebben waar er voorzien wordt dat de Nationale Orde de balies van heel het land vertegenwoordigt in alle betrekkingen met de openbare machten. Men denke slechts aan de adviezen die zouden dienen gegeven te worden in verband met benoemingen in de magistratuur, met de normalisering van de toestanden, die thans nog bestaan bij de Brusselse rechtsmachten en die zo erbarmelijk zijn. Het is toch duidelijk dat, op Vlaams gebied, er niets van dit alles zou terecht komen en dat de overweldigende franssprekende meerderheid van de



Nationale Raad volkomen onverschillig zou staan ten opzichte van zoveel belangen die door de Vlaamse advocaten als essentieel beschouwd worden.

De omstandigheid dat het spruit uit art. 499 dat zekere beslissingen in de schoot der Nationale Orde moeten goedgekeurd worden met 2/3 der stemmen van de aanwezige leden, is niet van aard aan het euvel te verhelpen daar deze eventualiteit uitsluitend voorzien is voor het stemmen van « voorstellen betreffende de regels en gebruiken van de balie ». Voor alle overige aangelegenheden, verkiezingen en beslissingen van alle aard, is de gewone meerderheid voldoende.

Er dient dus wel vastgesteld dat, op taalgebied, van alle mogelijke oplossingen de slechtste werd gekozen en dat in geen enkel geval de wijze van uitbouw der Nationale Orde, die in het ontwerp werd voorzien, de instemming van de Vlaamse advocaten zal kunnen meedragen.

Het is duidelijk dat het ontwerp tot oprichting van de Nationale Orde opgevat en uitgewerkt is geworden in een volledig Brussels klimaat. Te Brussel geeft men zich, helaas, zo weinig rekenschap van wat in de Vlaamse gewesten als elementaire vereisten worden beschouwd. De bezwaren die hier geopperd worden ten opzichte van de gevolgen op taalgebied der ontworpen regeling zullen door velen in de hoofdstad beschouwd worden als een overbodige en hinderlijke chicane en men zal het naar alle waarschijnlijkheid misplaatst vinden dat bij een poging tot de normering van beroepsbelangen de taalkwestie er weer te onpas

wordt bijgehaald. Men beseft jammer genoeg in vele Brusselse middens allermindst dat de volstreckte gelijkheid der beide taalgroepen de onontbeerlijke voorwaarde vormt voor de toekomst van ons land.

Nu men met ijver werkt aan de voorbereiding van een grondwetsherziening, waaromtrent men verklaard heeft dat het volledig evenwicht tussen de beide taalgroepen een van haar voornaamste beginselen zal zijn, is het waarschijnlijk ten zeerste aan te bevelen de verwezenlijking van deze grondwetsherziening af te wachten alvorens te denken aan het oprichten van een Nationale Orde van Advocaten. Zowel van Waalse als van Vlaamse zijde verwacht men er zich aan dat deze grondwetsherziening, tot een zekere graad, de onontbeerlijke zelfstandigheid aan elk van de beide landsdelen zal toekennen. Voor hen die menen dat de Nationale Orde er in elk geval moet komen en dat zij in het belang van de balie dient ingesteld te worden, zou het wijs zijn te wachten tot men zich rekenschap zal kunnen geven van wat deze grondwetsherziening ons zal brengen.

Doch, hoe dit ook moge uitvallen, een Nationale Orde, zoals voorzien in het ontwerp, met een franstalige hegemonie, zou voor de Vlaamse advocaten een ondragelijke vernedering zijn die zij met de meeste beslistheid zullen afwijzen.

René VICTOR.

(1) Herdrukt in « Kronieken over recht, mensen en boeken », blz. 194 vlg.

## RECHTSPRAAK

### HOF VAN CASSATIE

1ste Kamer. — 4 oktober 1963.

Voorzitter : M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever : M. de Bersaques.

Advokaat-generaal : M. Dumon.

Advokaten : Mrs. Simont en Ansiaux.

**Hypotheek (bedongen).** — Bepaling in de akte overeenkomstig art. 80 hypotheekwet van het bedrag, waarvoor de hypotheek is verleend. — Geen verplichting de oorzaak van de gewaarborgde schuldverdring aan te duiden.

*Luidens art. 80 van de hypotheekwet is de bedongen hypotheek slechts geldig voor zover het bedrag waarvoor zij is verleend, in de akte bepaald is. De vermelding in de authentieke akte, dat de hypotheek is toegestaan « met het doel de terugbetaling door X en Y van een som X beter te waarborgen » voldoet aan deze gestelde voorwaarde. Uit geen enkel artikel van de hypotheekwet noch uit enige andere wetsbepaling blijkt, dat de akte van vestiging van de hypotheek bovendien de oorzaak van de gewaarborgde schuldverdring dient aan te duiden.*

Etablissements De Weert & Fils t/ Luyckx en cs.

Gelet op het bestreden arrest gewezen op 22 februari 1962 door het Hof van beroep te Gent ;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1132 van het Burgerlijk Wetboek, 8, 9, 41 en inzonderheid 41, lid 3, 78 en inzonderheid 78, lid 1, 80

en inzonderheid 80, leden 1 en 2, en 83 van de wet van 16 december 1851 over de voorrechten en hypotheeken, voornoemd artikel 80 gewijzigd bij enig artikel van de wet van 15 april 1889 en voornoemd artikel 83 gewijzigd bij artikel 16 van de wet van 10 oktober 1913,

doordat aanlegster, doen gelden hebbend dat de door verweerster Kina-Bovyn aan verweerder Luyckx toegestane hypotheek, volgens een authentieke akte van 25 april 1958 « dans le but de garantir plus amplement le remboursement d'une somme de 700.000 francs due par Madame Kina à Monsieur Luyckx », nietig en zonder uitwerking was en niet kon tegengeworpen worden bij gebrek aan specialisatie in de akte van de gewaarborgde schuldverdring en namelijk bij gebrek aan aanduiding van de oorzaak van deze schuldverdring, het bestreden arrest, zoals de eerste rechter, verklaart dat het vermelden van de oorzaak van de gewaarborgde schuldverdring in de akte van vestiging der hypotheek, geen essentieel element is voor het bestaan van de hypotheek en dat de inschrijvingsbordersellen de aard van de gewaarborgde schuldverdring niet moeten doen kennen, dat het tegenovergestelde aannemen onverenigbaar is met de bepalingen van artikel 1132 van het Burgerlijk Wetboek naar dewelke een verbintenis geldig is hoewel de oorzaak er van niet is uitgedrukt en dat ten dele niet eens wordt beweerd dat er verwarring tussen verschillende schuldverdringen kan bestaan zodat het ingeroepen verzuim ter zake zonder belang is,

dan wanneer, krachtens de hiervoor aangeduide bepalingen en inzonderheid de artikelen 41 en 80 van de wet van 16 december 1851, de akte van vestiging van de bedongen hypotheek, die een schuldverdring waarborgt waarvan zij het toebehoren is, de schuldverdring, door haar oorzaak, aard of oorsprong moet bepalen, en,

wanneer het om een verbintenis gaat waarvan de oorzaak niet uitgedrukt is, de bepaling geschiedt door aanduiding van de titel van de schuldvordering; en dan wanneer deze voorschriften substantieel zijn en er geen aanleiding bestaat om na te gaan of een verwarring ja dan neen tusschen verschillende schuldvorderingen tot stand kan komen:

Overwegende dat, luidens artikel 80 van de hypotheekwet, de bedongen hypotheek slechts geldig is voor zover het bedrag waarvoor zij is verleend, in de akte bepaald is;

Overwegende dat de authentieke akte waaruit de hypotheek is ontstaan vermeldt dat ze toegestaan werd « dans le but de garantir plus amplement le remboursement d'une somme de 700.000 francs, due par Madame Kina (hier verweerster) à Monsieur Luyckx » (hier verweerder) en aldus aan de door voormelde bepaling vereiste voorwaarde voldoet;

Overwegende dat uit geen artikel van gezegde wet noch uit enige andere wetsbepaling blijkt dat de akte van vestiging van de hypotheek bovendien de oorzaak van de gewaarborgde schuldvordering dient aan te duiden;

Overwegende dat zo, luidens artikel 41, de hypotheek bestemd is om de voldoening van een verbintenis te waarborgen, zodat ze principieel het bestaan van zulke verbintenis onderstelt, dit bestaan, ten deze, uit het bestreden arrest blijkt;

Overwegende immers, dat het arrest, zonder dien-aangaande bestreden te worden, vaststelt dat de hypotheek toegestaan werd om de terugbetaling van leningen te waarborgen en dat die leningen, in strijd met de beweringen van aanlegster, geen fictief karakter vertonen;

Dat het middel naar recht faalt;

*Om deze redenen:*

Verwerpt de voorziening;  
Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

## HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 7 oktober 1963.

Voorzitter: M. Vanderersch.  
Raadsheer-verslaggever: M. Valentin.  
Advokaat-generaal: M. P. Mahaux.

1. **Misdrijven gepleegd door magistraten buiten hun ambt.** — Beperkende opsomming van deze magistraten in art. 479 S.V. — Hieronder vallen niet de referendarissen en adjunkt-referendarissen van de rechtbanken van koophandel.

2. **Verkeer.** — Het gebruik van een teletachymeter is geen onwettig bewijsmiddel. — Bewijskracht ervan door de rechter over de feiten te beoordelen.

1. *Art. 479 S.V. bepaalt nauwkeurig de magistraten waarop de bij dat artikel bijzonder ingevoerde rechtspleging van toepassing zal zijn; wegens het van het gemeen recht afwijkend karakter van deze bepaling is de erin vervatte opsomming strikt beperkend. Hieronder vallen derhalve niet de referendarissen en toegevoegde referendarissen van de rechtbanken van koophandel.*

2. *Uit het feit, dat een teletachymeter niet valt onder toepassing van de wetgeving op de maten en gewichten en niet wordt nagezien door de Minister, die tot*

*de controle hiervan bevoegd is, kan niet afgeleid worden dat het gebruik ervan als bewijsmiddel onwettig is. De rechter over de feiten moet de bewijskracht ervan beoordelen.*

D'Hondt.

Gelet op het bestreden vonnis, op 15 juni 1962, in hoger beroep gewezen door de Correctionele Rechtbank te Brussel;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 479, 483 van het Wetboek van Strafvordering, 63 en 64 van de wet van 18 juni 1869 vervangen door artikel 1 van de wet van 11 mei 1910, doordat het bestreden vonnis aanlegger plaatsvervangend toegevoegde referendaris, het door artikel 479 van het Wetboek van Strafvordering ingevoerde voorrecht geweigerd heeft, om de reden dat de referendarissen niet in de erin vervatte opsomming begrepen zijn en dat, daar zij bij de leden van de rechtbank van koophandel moesten gerekend worden, en artikel 483 van hetzelfde wetboek, het hof van beroep enkel en alleen bevoegd stelt wanneer zij zich bij de uitoefening van hun ambt aan een misdrijf schuldig hebben gemaakt, wat ten deze niet het geval is, terwijl daar de functie van referendaris ingevoerd werd door een wet volgende op de afkondiging van artikel 479, dit artikel ze niet kon vermelden, en de latere wetten erop gelet hebben de referendarissen met de magistraten gelijk te stellen, wat voor hen de aan dit ambt gehechte voorrechten meebrengt, en doordat het vonnis, in elk geval ten onrechte beslist heeft dat de referendarissen onder de leden van de rechtbank van koophandel dienen gerangschikt te worden, terwijl zij geen deel uitmaken van deze rechtbank;

Overwegende dat artikel 479 van het Wetboek van Strafvordering nauwkeurig de magistraten bepaalt waarop de bijzondere rechtspleging welke het invoert van toepassing zal zijn; Dat wegens het van het gemeen recht afwijkend karakter van deze beschikking, de erin vervatte opsomming strikt beperkend is;

Dat de functie van referendaris en toegevoegd referendaris ongetwijfeld door de wet van 11 mei 1910 ingevoerd werd, na het opstellen van evengemeld artikel 479;

Dat evenwel, zo de wetgever het door evengemeld artikel ingevoerde voorrecht tot die magistraten had willen uitbreiden het hem behoorde in die zin wet te geven;

Overwegende dat de redenen, waarin erop gewezen wordt dat de referendarissen onder de leden van de rechtbank van koophandel moeten gerangschikt worden, ten overvloede opgegeven zijn en dat het middel, in zover het die critiseert, bij gebrek aan belang, niet ontvankelijk is;

Dat het middel niet kan ingewilligd worden;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van artikel 4 van de wet van 1 oktober 1855, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 28 november 1939, doordat de vaststelling van het misdrijf volgt uit visuele waarnemingen met behulp van een teletachymeter, welk toestel niet vermeld wordt bij die, opgesomd in de wet van 1 oktober 1855, niet nagezien wordt door de minister, bevoegd om controle uit te oefenen over maten en gewichten, en waarvan het gebruik geen waarborgen biedt;

Overwegende dat uit het feit, dat het litigieuze toestel niet valt onder toepassing van de wetgeving op de maten en gewichten en niet wordt nagezien door de minister, die tot de controle hiervan bevoegd is,

niet kan worden afgeleid dat het gebruik ervan als bewijsmiddel onwettig is;

Dat de rechter over de feiten derhalve de bewijskracht ervan moet beoordelen en dat deze beoordeling, wanneer zij, zoals ten deze, van feitelijke aard is, soeverein is;

Dat het middel niet kan ingewilligd worden;

*Over het derde middel*, afgeleid uit de schending van de rechten van de verdediging, doordat de door de teletachymeter uitgevoerde verrichting een expertise uitmaakt welke slechts waarde heeft zo zij op tegenpraak geschiedt, doordat niet bewezen is dat het toestel nagezien en goed gebruikt werd en doordat aan aanlegger niet werd aangeboden de overeenstemming van de door het toestel gegeven aanduidingen met die van de snelheidsmeter van zijn wagen na te gaan;

Overwegende enerzijds, dat de vaststelling van de snelheid van een voertuig door middel van een teletachymeter, uiteraard niet op tegenspraak kan geschieden;

Overwegende anderzijds, dat uit de stukken, waarop het Hof acht vermag te slaan, niet blijkt, dat aanlegger ofwel de verbalisanten, ofwel de rechters, om enige controlemaatregel nopens de werking van de door de verbalisanten gebruikte teletachymeter zouden verzocht hebben;

Overwegende ten slotte dat geen wetsbepaling vereist dat dergelijke maatregel hem zou voorgesteld worden;

Dat het middel niet kan ingewilligd worden;

*Oer het vierde middel*, afgeleid uit de schending van de rechten van de verdediging, doordat de verbalisant, na aanleggers verklaring waarin hij de overtreding ontkent, opgetekend te hebben, «hem niet gezegd heeft dat deze verklaring onder meer betwist was omdat, aanlegger in de controlezone niet werd ingehaald en geen inhaalmanoeuvre had uitgevoerd», terwijl aanlegger zo hij zulks gedaan had, doeltreffende maatregelen tot vrijwaring van zijn rechten had kunnen nemen;

Overwegende dat aanleggers stelling steun vindt op geen enkel stuk, waarop het Hof acht vermag te slaan;

Dat het middel feitelijke grondslag mist;

Overwegende evenwel dat de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

*Om die redenen :*

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

## RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 17 december 1963.

Voorzitter : M. Mast  
Raadsheren : M.M. Mees en Adriaens.  
Auditeur : M. Van Assche.

### Goedkope woningen. — Ministeriële bevoegdheid. — Subjectief recht.

*De eis tot nietigverklaring van de weigering van de minister om de premie, waarop de verzoeker aanspraak kan maken krachtens de wet van 29 mei 1948 en het B.R. van 12 aug. 1948, met de daarbij horende wijzigingen, toe te kennen, steunt op de beweerdte miskennis van de wettelijke en reglementaire recht dat verzoeker op de premie beweert te*

*hebben. De onbevoegdheid van de Raad van State wordt ambtshalve opgeworpen.*

Reuselinck t/ Belgische Staat (Minister van Volksgezondheid en van het Gezin).

Arrest nr. 10.340.

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van de beslissing dd. 23 november 1961 waarbij de Minister van Volksgezondheid en van het Gezin de door verzoeker ingediende aanvraag strekkende tot het bekomen van een bouwpremie, afwijst;

Overwegende dat verzoeker op 19 april 1961 een aanvraag indiende tot het bekomen van een bouwpremie; dat die aanvraag door de bestreden beslissing werd afgewezen; dat de tegenpartij als volgt de afwijzing motiveerde: «Bedoeld huis is voorzien van aanhorigheden waarvan de oppervlakte het ten deze toegelaten maximum van 50 m<sup>2</sup> overtreft. Een onderzoek van mijn bestuur heeft uitgemaakt dat er, in uw geval, geen aanleiding is tot afwijking van de terzake geldende voorschriften»;

Overwegende dat de wet van 29 mei 1948 houdende bijzondere bepalingen tot aanmoediging van het privaatsinitiatief bij het oprichten van goedkope woningen en het kopen van kleine landeigendommen, gewijzigd bij de wet van 27 juni 1956, de Koning opdracht geeft om het bedrag en de toekenningsvoorwaarden van de premiën, te bepalen inzonderheid met inachtneming van de economische omstandigheden en de gezinslasten; dat de toekenningsvoorwaarden van die premiën bepaald zijn bij het besluit van de Regent van 12 augustus 1948, gewijzigd bij de koninklijke besluiten van 30 april 1951, 19 maart 1952, 21 mei 1953, 1 september 1958, 28 september 1959, 12 december 1960 en 28 februari 1961; dat krachtens artikel 9 van het besluit van de Regent van 12 augustus 1948, de premiën bij ministerieel besluit worden toegekend; dat uit die bepaling echter niet volgt dat de door de Minister te nemen beslissing het recht op de premie doet ontstaan; dat dit recht bestaat vóór het ministerieel toekenningsbesluit en ontstaat zodra de aanvrager de in het besluit bepaalde voorwaarden vervult; dat de Minister het vervuld zijn van die voorwaarden en het bestaan van het daaruit ontstane recht alleen maar kan vaststellen;

Overwegende dat de weigering van de minister om de premie toe te kennen, het recht van hen die alle door de hiervorenvermelde wet en verordeningen bepaalde voorwaarden vervullen, niet ongedaan kan maken; dat in het onderhavige geval de eis tot nietigverklaring van de weigering van de Minister om de premie toe te kennen, steunt op de beweerdte miskennis van die voorwaarden en dus op de schending van het subjectief recht dat verzoeker op de premie beweert te hebben; dat verzoeker, om te verkrijgen dat het recht waarop hij aanspraak maakt, zou worden erkend, zich tot de rechtbanken kan wenden; dat de Raad van State niet bevoegd is; dat dit middel ambtshalve moet worden opgeworpen.

*Besluit :*

*Artikel 1. — Het beroep is verworpen.*

## HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

16e Kamer. — 23 december 1963.

Voorzitter : M. Holvoet.  
Raadsheren : M.M. Screvens en Grenez.  
Advokaat-generaal : M. Smets.  
Advokaat : Mr. Dachy.

**Beroep in strafzaken. — Buitenwettelijke termijn. — Betichte buiten België op het ogenblik van de uitspraak. — Geen overmacht.**

*Als een zaak in aanwezigheid van de betichte behandeld werd en in voortzetting uitgesteld werd op een latere datum, waarop het vonnis uitgesproken werd, is er geen overmacht als de betichte intussentijd België verlaten heeft en beroep buiten de wettelijke termijnen aangetekend heeft, daar hij ten minste de mogelijkheid had voor zijn vertrek uit België om ofwel een uitstel te bekomen ofwel ten gepaste tijde kennis te laten nemen van het vonnis om tijdig beroep te doen aantekenen.*

O.M. t./ Colson J.

Overwegende dat het beroep aangetekend werd namens betichte, op 1 juli 1963;

Overwegende dat de zaak voor de korrektionele rechtbank te Brussel, op 16 april 1963, behandeld werd in aanwezigheid van betichte die verhoord werd;

dat ze in voortzetting uitgesteld werd op 4 juni 1963 om aan betichte toe te laten de benadeelde partij schadeloos te stellen;

Dat betichte niet verscheen, op 4 juni 1963, datum waarop het vonnis uitgesproken werd; dat dit vonnis een vonnis na tegenspraak is, zodat dit terecht in het vonnis vastgesteld werd;

Overwegende dienvolgens dat het beroep laattijdig is;

Dat betichte te vergeefs overmacht inroept; dat hij tenminste de mogelijkheid had vóór zijn vertrek uit België ofwel een uitstel te bekomen ofwel ten gepaste tijde kennis te laten nemen van het vonnis om tijdig beroep te doen aantekenen (Cass., 13 mei 1941, Pas., 1941, I, 182; Cass., 30 april 1928, pas., 1928 I 149);

Om deze redenen :

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak.

Gelet op artikels 24 van de wet van 15 juni 1935; 203, 211 van het wetboek van strafvordering; ter zitting aangeduid door de heer Voorzitter; Verklaart het beroep niet ontvankelijk; Verwijst Colson Jean in de kosten van beroep.

## HOF VAN BEROEP TE GENT

4e Kamer. — 11 december 1963.

Voorzitter : M. Vanden Abeele.  
Raadsheren : M.M. De Grootte en Noest.  
Advokaat-generaal : M. Colpaert.  
Advokaten : Mrs. Van Haezebrouck (Kortrijk), J. Declerck (Waregem), Blanckaert en I. Hubené (Gent).

1. Zelfverdediging. — Geen nakend levensgevaar voor verdachte. — Verwerping.
2. Slagen en verwondingen. — Dodelijke afloop. — Oorzakelijk verband.
3. Verzuimsdelikt. — Geneesheer. — Verzorging van gekwetste. — Vergissing bij diagnose. — Verzuim van dringend heelkundig ingrijpen. — Leugenachtige voorstelling van de oorzaak der letsels. — Geen vrijwillig verzuim noch schuld in hoofde van de geneesheer.

1. Wanneer het gerechtelijk strafonderzoek bewijst dat verdachte, door middel van een scherp geslepen mes, aan haar echtgenoot een diepe steek in de buikstreek vrijwillig toebracht, terwijl zij zonder moeite aan de doodsb bedreigingen kon ontkomen van een man, die stomdronken en bovendien in zijn bewegingsvrijheid gehinderd was door de fysieke toestand waarin hij zich ten gevolge van een vroeger verkeersongeval bevond, kan, bij gebrek aan nakend levensgevaar voor verdachte, de zelfverdediging als rechtvaardigingsgrond bezwaarlijk aanvaard worden.

2. Door aan politie en aan behandelend geneesheer een leugenachtige voorstelling van de werkelijke oorzaak der verwondingen van het slachtoffer te geven, heeft verdachte ertoe bijgedragen dat de gepaste verzorging niet werd toegediend, zodat verdachte's houding in oorzakelijk verband staat met de noodlottige afloop van de in feite vrijwillig toegebrachte verwondingen.

3. Is niet schuldig aan verzuimsdelikt de geneesheer die, na aan de oproeping tot verzorging van een gekwetste dadelijk gevolg te hebben gegeven, de opgelopen wonde oppervlakkig te hebben verzorgd, zonder evenwel te weten dat deze door middel van een mes werd toegebracht, en vervolgens de gekwetste spontaan met zijn eigen autowagen naar een kliniek te hebben overgebracht, aldaar een verkeerde diagnose stelt en geen dringend heelkundig ingrijpen uitlokt, terwijl hij te goeder trouw gemeend heeft, op grond van de hem gedane en naderhand leugenachtig gebleken verklaringen, alsook van de uitwendige vaststellingen, dat de gekwetste geen levensgevaarlijke verwondingen had opgelopen.

O.M. en B.P. Glorieux Georges en anderen t./  
Vanhamme Maria en Dr. Goeminne Luc.

verdacht van : de eerste : te Kruishoutem op 19 februari 1962 :

A Vrijwillig, doch zonder het oogmerk om te doden, slagen of verwondingen te hebben toegebracht aan Glorieux Jan, welke slagen of verwondingen nochtans de dood hebben veroorzaakt, doch onmiddellijk werden uitgelokt door zware gewelddaden, tegen personen;

de tweede : B) te Waregem en te Zulte op 19 februari 1962 : verzuimd te hebben hulp te bieden of te verschaffen aan Glorieux Jan, persoon die in groot gevaar verkeerde, hetzij hij zelf diens toestand had vastgesteld, hetzij die toestand hem beschreven werd door degenen die om zijn hulp verzochten en niettegen-

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

staande hij hulp kon bieden zonder ernstig gevaar voor zichzelf of voor anderen;

Niet schuldig verklaard aan het feit hun respectievelijk ten laste gelegd, werden beide verdachten ontslagen van de rechtsvervolging zonder kosten;

Op burgerlijk gebied verklaarde de rechtbank zich onbevoegd om te kennen over de eis van de burgerlijke partijen, liet de kosten hun ten laste;

Overwegende dat de beroepen tijdig en regelmatig werden ingesteld:

1. *Wat de eerste verdachte betreft:*

*Op strafrechtelijk gebied:*

Overwegende dat, in tegenstrijd met de beoordeling van de eerste rechter, de telastlegging in hoofde van eerste verdachte vóór het Hof bewezen is geworden;

dat de elementen vereist voor de staat van wettelijke zelfverdediging in hoofde van de eerste verdachte niet voorhanden zijn;

Overwegende immers dat er voor haar geen dringend levensgevaar bestond, waar door het onderzoek vaststaat:

1. dat de eerste verdachte te doen had met een stomdronken echtgenoot, die bovendien in zijn bewegingsvrijheid gehinderd was door de fysieke toestand waarin hij zich ten gevolge van een voorgaand verkeersongeval bevond; zijn been in gipsverband zijnde, was hij fysiek zwaar gehandicapt en moest zich steunen aan meubilair om vooruit te komen;

2. dat de eerste verdachte zonder moeite kon ontkomen aan de bedreigingen van haar echtgenoot, zoals zij zelf toegeeft: «Ik had kunnen vluchten had ik gewild»;

3. dat de messteek, die ze toebrengt, buiten evenredigheid was met het nakend gevaar; zij werd niet eens geraakt door de bierflessen noch gekwetst door de schaar; dat ze met een levensgevaarlijk wapen, dat scherp geslepen was, een steek heeft toegebracht, die diep was; «moeder stak tamelijk hard» verklaarde de zoon Hervé;

Dat zij anderzijds, door aan de politie en aan de behandelende geneesheer een leugenachtige voorstelling van de werkelijke oorzaak der verwondingen te geven, ertoe bijgedragen heeft dat de gepaste verzorging aan haar echtgenoot niet toegediend werd, zodat haar houding in oorzakelijk verband staat met de noodlottige afloop van deze toegebrachte verwondingen;

Overwegende dat de straf, die hierna zal worden bepaald, als een rechtmatige sanctie voorkomt, rekening houdend met al de ter zake voorhanden zijnde gegevens en met inachtneming van verzachtende omstandigheden, voortspruitende uit de afwezigheid van vorige veroordelingen;

2) *Wat de tweede verdachte betreft:*

Overwegende dat het feit der telastlegging in hoofde van tweede verdachte vóór het Hof evenmin als voor de eerste rechter bewezen is geworden;

Overwegende dat het ter zake immers vaststaat dat de tweede verdachte niet vrijwillig heeft verzuimd de hulp te bieden aan Jan Glorieux;

dat, spijts het feit dat hij bepaalde redenen had kunnen invoeren om aan die oproep geen gevolg te geven, nl. het hem contractueel opgelegde verbod tot persoonlijke praxis, hij er nochtans in toestemde Dr. Vanden Schueren, die belet was, occasioneel te

vervangen; dat hij zich dadelijk met zijn personenwagen bij die patiënt begaf, deze laatste onderzocht, de wonde reinigde en oppervlakkig verzorgde en, ten einde hem te onttrekken aan mogelijke infectie, hem spontaan in zijn eigen auto naar de kliniek van Dr. Bouckaert te Waregem overbracht;

Overwegende dat het, op het ogenblik dat tweede verdachte optrad, uiterlijk niet bleek dat Glorieux Jan in dreigend gevaar verkeerde;

dat de eerste verdachte en haar zoon Hervé hem nl. hadden verklaard dat deze laatste rond 17 u. op een gebroken fles gevallen was;

dat het volgens Dr. Thomas (zie zittingsblad) «voor de behandelende geneesheer niet mogelijk was ongeveer 1.30 u. na het toebrengen van een messteek de ernst van de opgelopen letsels te bepalen, omdat het slachtoffer dronken was en de behandelende geneesheer niet wist dat de verwondingen toegebracht werden door een messteek»;

Overwegende dat alle uitwendige tekens de overtuiging van tweede verdachte moesten sterken dat het ging om een oppervlakkige wonde, zoals hij aan de verpleegster Taelman kenbaar maakte (st. 75);

dat Glorieux Jan zelfs van zijn huis in de personenwagen stapte en ooh zelf uit de auto tot in de kliniek is gegaan;

dat hij normaal plaats nam naast de tweede verdachte;

dat de vastgestelde wonde niet meer bloedde;

dat de patiënt geen koorts, noch tekens van inwendige bloeding vertoonde en dat zijn bloeddruk bij de intrede in de kliniek normaal was;

Dat deze toestand bevestigd werd door de verpleegster Taelman, aan wie patiënt op haar vraag verklaarde «het gaat nogal», en dat Taelman eraan toevoegt «volgens mij is de toestand van Glorieux Jan niet zo verergerd 's nachts, dat het noodzakelijk was de dokter te verwittigen»;

dat trouwens de bewaking van Glorieux Jan tussen 5 à 7 uur 's morgens verminderde en dat zelfs de kloosterzuster, die om 7.15 u. de verpleegster afloste, nog geen erg in de toestand van Glorieux Jan zag;

Overwegende dat, door de juiste oorzaak van de letsels te verzwijgen en een onjuist uur van het voorval te geven, de familie Glorieux, de diagnose voor de tweede verdachte fataal op een dwaalspoor moest leiden;

dat trouwens verpleegster Taelman toegeeft dat, indien ze de werkelijke aard van de letsels had gekend, zij dadelijk Dr. Bouckaert zou hebben opgebeld;

Overwegende dat niet als bezwarend element tegen tweede verdachte kan weerhouden worden, het feit dat hij nagelaten heeft Dr. Bouckaert in te lichten, niet-tegenstaande hij zulks aan de verpleegster had beloofd;

Overwegende immers dat, bij de bespreking van het geval met de schoonvader Dr. Vanderschueren, deze laatste, die de huisdokter was en welke de tweede verdachte slechts toevallig had vervangen, van oordeel was dat er geen noodzaak was om de chirurg «'s nachts op te bellen», gezien er geen erge verschijnselen voorhanden waren (st. 10) en hij zijn schoonzoon zegde dat hij Dr. Bouckaert niet moest verwittigen;

Overwegende anderzijds dat tweede verdachte er zich steeds mocht op betrouwen dat, in geval van verergering de verpleegster de chirurg zou inlichten — zoals het aan de aangenomen hospitalisatieinrichtingen volgens ministeriële onderrichtingen opgelegd wordt (st. 104);

Overwegende dat, bij het binnenbrengen van de patiënt ter kliniek te Waregem, tweede verdachte geen dringende redenen had om een dringend gevaar te

vermoeden, daar hij volgens getuige Taelman meende dat het ging om een oppervlakkige wonde van het vallen op een gebroken fles;

Overwegende dat, bij gebrek aan intentioneel element, een vergissing in de diagnose, die tot een niet-gepaste verzorging van een patiënt leidde, de toepassing van art. 422bis S.W.B. uitsluit (Constant, La répression des abstentions coupables, nr. 56, blz. 233);

Overwegende dat, waar tweede verdachte gewetensvol de toestand aan het ervaren oordeel van zijn schoonvader onderwierp en deze laatste hem aanraade de chirurg niet te alerteren, er hem geen fout kan treffen;

Overwegende dat ten deze de eerste rechter oordeelkundig aannam dat, waar de tweede verdachte slechts occasioneel zijn schoonvader had vervangen, het aan deze laatste behoorde over de gepaste maatregelen te beslissen, eens dat tweede verdachte de dringende verzorging had toegediend; dat tweede verdachte ten deze zich slechts gericht heeft naar het oordeel van Dr. Vander Schueren, aan wien hij nochtans had gevraagd of hij Dr. Bouckaert niet zou verwittigen;

Overwegende dat het feit, dat tweede verdachte de mening opperde van een «perforerende buikwonde» en hij desniettemin naliet de doelmatige heelkunde toe te passen, hem niet kan verweten worden;

dat, zoals blijkt uit het verslag van Dr. Prof. Delloor, een perforerende buikwonde niet noodzakelijk letsels van de binnen-ingewanden tot gevolg heeft en men niet mag uit het oog verliezen dat tweede verdachte in de overtuiging mocht verkeren dat het niet om een messteek ging, doch om de val over een fles;

dat het trouwens slechts tijdens het heelkundig ingrijpen van Dr. Bouckaert is geweest (st. 70 verso) dat deze chirurg bevond dat het letsel veroorzaakt werd niet door een gebroken fles, doch eerder door een lang scherp voorwerp;

Overwegende dat aldus dient aangenomen dat tweede verdachte, die gewetensvol zijn zorgen aan Glorieux Jan heeft toegediend, te goedertrouw heeft vermeend, zich steunend op de unanieme verklaringen van moeder en zoon Glorieux en op de uitwendige vaststellingen, dat het slachtoffer geen levensgevaarlijke kwetsuren had opgelopen;

dat, zo wegens verkeerde inlichtingen, zijn diagnose niet correct werd opgemaakt en de dringende heelkundige bewerking niet werd toegediend, zulks niet teruggaat op de schuld van tweede verdachte, doch op de foutieve voorstelling nopens de oorzaak der letsels;

*Op burgerlijk gebied :*

Overwegende dat de burgerlijke partijen vóór het Hof afstand verklaren te doen van hun eis tegen de tweede verdachte, dat de eis voor zoveel als gericht tegen de eerste verdachte ontvankelijk is en gegrond; dat de burgerlijke partijen door het afsterven in tragische omstandigheden van hun broeder Glorieux Jan een moreel leed hebben ondergaan, dat billijkheids halve op één frank dient geraamd;

*Om deze redenen :*

Gelet op artt. 24 der wet van 15 juni 1935, 211 en 215 S.W.B. en 194; artt. 401, 411, 414, 80 S.W.B., art. 140 wet van 18-6-1869 gew. door art. 2 wet van 4-9-1891, art. 1382 B.W., alle wetsbepalingen door de Voorzitter op deze terechtzitting aangeduid;

Het Hof, wijzende op tegenspraak;  
Ontvangt de beroepen en erover beslissend :

*Op strafrechtelijk gebied :*

Doet het bestreden vonnis teniet wat betreft de eerste verdachte, en opnieuw wijzende, verwijst de verdachte Vanhamme Maria met eenparigheid van stemmen tot een gevangenisstraf van twee maanden;

Verwijst haar in de helft der kosten gevallen in beide aanleggen aan de zijde van het Openbaar Ministerie, de kosten van eerste aanleg begroot in het geheel op 14.550 F en de kosten van beroep begroot in het geheel op 671 F. Laat de wederheft dezer kosten ten laste van de Staat.

Bevestigt het bestreden vonnis ten aanzien van de tweede verdachte;

*Op burgerlijk gebied :*

Geeft akte aan de burgerlijke partijen van hun afstand van hun eis voor zover deze gericht werd tegen de tweede verdachte; decreteert deze afstand.

Doet het bestreden vonnis teniet rakende de eis der burgerlijke partijen tegen de eerste verdachte, ten deze hervormend en opnieuw wijzende;

Verklaart de vordering in die mate ontvankelijk en gegrond;

Rechtdoende bij evocatie, verwijst de eerste verdachte om te betalen aan ieder burgerlijke partij de som van één frank met de vergoedende intresten vanaf 19 februari 1962 tot 1 maart 1963 en van dan af de gerechtelijke intresten en de kosten gevallen aan de zijde van de burgerlijke partijen voor zoveel als gericht tegen de eerste verdachte, dit in de twee instanties.

Verstaat dat de burgerlijke partijen hun eigen kosten dienen te dragen in beide aanleggen, voor zoveel de eis gericht was tegen de tweede verdachte;

## BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

2de Kamer. — 30 november 1963.

Voorzitter : M. Fraeys.

Rechters : M.M. De Smet en De Nys.

Advokaten : Mrs. E. Buysse (Antwerpen)  
en De Ketelaere.

**Handelshuurovereenkomst. — Ontvankelijkheid van de vordering tot huurhernieuwing, uitgeoefend door slechts één der medehuuders.**

*Handelshuurovereenkomst. Aanvraag der huurhernieuwing door beide echtgenoten-huuders. Weigering van de eigenaar op grond van art. 16, 1, 4° der wet van 30 april 1951. Eis tot het bekomen van huurhernieuwing ingesteld door één medehuurder.*

*Het vorderingsrecht van de huurder strekkende tot huurhernieuwing is, in geval van pluraliteit van huuders, een deelbaar vorderingsrecht dat elk huurder afzonderlijk kan uitoefenen. De eraan corresponderende wettelijke verplichting van de verhuurder is echter ondeelbaar, zodat elk huurder de uitvoering van de verbintenis door de verhuuders in totem kan eisen.*

*De conventionele passieve hoofdelijkheid van de huuders geldt enkel voor de originele huurovereenkomst. Het eventueel wegvallen van een solidaire medeschuldenaar in de nieuwe overeenkomst brengt geen wijziging in de huurvoorwaarden, enkel in contracterende partijen.*

*Een vordering tot het bekomen van huurhernieu-*



*wing, uitgeoefend door één der medehuurders, is dus ontvankelijk.*

Zwicky t/ Meurin.

Overwegende dat het hoger beroep regelmatig naar de vorm, tijdig is ingesteld; dat de ontvankelijkheid ervan niet wordt betwist; dat het derhalve ontvankelijk voorkomt;

Overwegende dat de eis, ingeleid door appellante, ertoe strekt haar de huurhernieuwing aangevraagd bij aangetekende brief van 29 augustus 1962, waarop weigerend werd geantwoord, op grond der reden voorzien bij artikel 16, 1, 4e der handelshuurwet, te zien toestaan aan de voorwaarden aangeboden in haar aanvraag tot huurhernieuwing, afgewezen werd door de eerste rechter als zijnde niet ontvankelijk;

Overwegende dat het huurgoed is verhuurd aan appellante en haar echtgenoot; dat beiden de huurhernieuwing hebben aangevraagd; dat enkel appellante haar aanvraag in rechte ondersteunt;

Overwegende dat de huurder van zijn recht op huurhernieuwing vervallen is zo hij ofwel de huurhernieuwing niet vraagt in de bij de wet voorziene periode, namelijk tussen de 18e en 15e maand, het einde der huur voorafgaand, ofwel zo hij zijn aanvraag binnen deze periode stelde, zich niet in rechte voorziet binnen de dertig dagen volgend op de ontvangen weigering;

Overwegende dat, inzake, daar het goed aan twee huurders werd verhuurd, deze laatsten onverdeelde huurdersrechten bezitten; dat tot die onverdeelde huurdersrechten behoort het recht de huurhernieuwing aan te vragen en te bekomen; dat de huurdersrechten persoonlijke rechten zijn, vorderingsrechten (droits de créance) en geen zakelijke rechten (in se) noch rechten op het goed (jus ad rem);

Overwegende dat daaruit voortspruit dat elke huurder, voor zich zelf, persoonlijk zijn vorderingsrecht moet uitoefenen en dit vorderingsrecht niet mag uitgeoefend worden door een andere huurder, vermits deze ook maar over een eigen persoonlijk vorderingsrecht beschikt, ten ware deze laatste optreedt als mandataris of negotiorum gestor van de andere huurder; (De Page Droit Civil Complem. IV nr 792 B, 3°); dat tussen de huurders, schuldeisers van de verhuurder, in huurhernieuwing geen ondeelbaar vorderingsrecht bestaat, dat door de verhuurder, bij wijze van exceptie zou kunnen opgeworpen worden, om de uitoefening van het recht door een enkele huurder gedaan, voor zich zelf, onontvankelijk te zien verklaren;

Overwegende dat het vorderingsrecht van de huurder, om huurhernieuwing te vragen, in geval van pluraliteit van huurders, onder hen, ten opzichte van elkander een deelbaar vorderingsrecht uitmaakt, dat de ene huurder onafhankelijk van de andere huurder, dus afzonderlijk vermag uit te oefenen; hetzij door alleen in de door de wet voorziene periode — tussen de 18e en 15e maand vóór het verstrijken der huur de huurhernieuwing aan te vragen, hetzij door alleen zich in rechte te verzetten tegen de ontvangen weigering van huurhernieuwing; (De Page Droit Civil Compl. IV 792 bis A blz. 204);

Overwegende dat anderzijds de geïntimeerde vergeefs inroept dat de rechtsvordering van appellant onontvankelijk zou zijn om reden dat zij de huurvernieuwing vordert voor haar alleen, doch anderzijds aan de lopende voorwaarden namelijk solidaire verplichting van beide huurders;

Overwegende dat in geval van pluraliteit van huurders, het vorderingsrecht in huurhernieuwing welke dezen bezitten, een wettelijke verplichting in hoofde van de

verhuurder doet ontstaan, hetzij de verhuurder met de aanvraag instemt, hetzij zijn weigering in rechte ongegrond wordt verklaard; dat deze verplichting ondeelbaar is tegenover zijn huurders, zodat elke huurder de uitvoering van de verbintenis van de verhuurder, namelijk de huurhernieuwing in totum kan vorderen; dat tengevolge van deze huurhernieuwing een gans nieuwe huur ontstaat;

Overwegende dat, voor zover het verval van het recht op huurhernieuwing door een der huurders opgelopen, sedert de aanvraag om huurhernieuwing, zou kunnen worden aangezien als een wijziging in de huurvoorwaarden, dit element ter zake niet dienend is; dat immers tussen partijen nooit een betwisting aangaande de voorwaarden is ontstaan waaromtrent zij de rechter hebben gevat, de huurhernieuwing principieel aanvaard zijnde; dat, integendeel, terzake de geïntimeerde de huurhernieuwing heeft geweigerd aan de aanvragers, zijnde appellante en haar echtgenoot;

Overwegende dat anderzijds de conventionele passieve hoofdelijkheid van de huurders in de oorspronkelijke huurakte, zijn oorzaak vindt in de omstandigheid dat meerdere huurders alsdan optraden, en enkel geldt voor de duur van de oorspronkelijke overeenkomst; dat het wegvallen van een solidaire medeschuldenaar in de nieuwe overeenkomst, die als contractanten slechts één huurder en één verhuurder behelst, geen wijziging brengen in de huurvoorwaarden, welke in de oorspronkelijke overeenkomst werden gesteld, enkel een wijziging van de contracterende partijen;

Overwegende dat in deze voorwaarden de appellante moet worden beschouwd als hebbende de hoedanigheid om haar vorderingsrecht in huurhernieuwing in rechte stellen en na te streven; dat haar vordering ontvankelijk voorkomt;

*Ten gronde:*

Overwegende dat de door geïntimeerde aangevoerde redenen tot weigering der huurhernieuwing vermeld in zijn aangetekende brief in datum 29 augustus 1962 gegrond voorkomen; dat inderdaad uit de betalingslijst door geïntimeerde overgelegd — stuk 13 — bundel geïntimeerde — blijkt dat appellante en haar echtgenoot steeds met vertraging hebben betaald; dat appellante niet betwist in gebreke gebleven te zijn de gevel van het huurgoed om de drie jaar te herschilderen;

Overwegende dat appellante in de feitelijke scheiding welke tussen haar en haar echtgenoot bestaat, een hoopvol vooruitzicht ziet om in de toekomst haar verplichting stipt na te komen, om reden dat de oorzaak van het niet regelmatig betalen der huur aan het gedrag van haar echtgenoot is te wijten; dat geïntimeerde in de scheiding van zijn huurders een nog verhoogd gevaar ziet in de toekomst niet betaald te worden;

Overwegende dat de stelling van geïntimeerde dient aanvaard; dat inderdaad de echtelijke moeilijkheden welke appellant ondervindt en welke haar noopten een geding in echtscheiding in te leiden, haar betaalkracht ongunstig zullen beïnvloeden in de toekomst en de vrees van geïntimeerde wettigen niet op zijn tijd huurprijzen te ontvangen;

*Om deze redenen:*

De Rechtbank, wijzende in graad van beroep en op tegenspraak, ontvangt het hoger beroep en verklaart het ten dele gegrond; doet het vonnis a quo te niet en opnieuw wijzende verklaart de vordering van appellante ontvankelijk doch ongegrond en verwijst appellante tot de kosten van beide aanleggen.

**BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN**

2de Kamer. — 24 februari 1962.

Voorzitter : M. De Bie.

Rechters : M.M. Massa en Van Hecke.

O.M. : M. Le Clef.

Advokaat : Mr. J. Rombaut-De Backer.

**Echtscheiding. — Partijen van vreemde nationaliteit. — Strekking van de wet van 27 juni 1960. — Bewijslevering ten aanzien van het persoonlijk statuut en de vreemde wetgeving.**

*Krachtens de wet van 27 juni 1960 wordt de toelaatbaarheid van de echtscheiding tussen vreemdelingen door de Belgische wet beheerst tenzij de nationale wet van de aanleggende partij zich ertegen verzet (art. 1) en een van de partijen de Belgische nationaliteit niet bezit (art. 2). Hieruit volgt dat indien de nationale wet van de beide partijen (zo zij dezelfde nationaliteit bezitten) of van de aanleggende partij (zo zij een andere nationaliteit dan die van de verwerende partij heeft) de instelling der echtscheiding niet erkent de eis niet kan aanvaard worden; de vordering tot echtscheiding kan wel ontvangen worden indien een der partijen een Belg is.*

*Bewijsvoering opgelegd ten aanzien van het persoonlijk statuut der partijen en hun nationale wetgeving.*

Wittner t/ Vermeulen.

Overwegende dat blijkens de besluiten van aanlegger, de eis tot echtscheiding hoofdzakelijk steunt op de kwaadwillige verlating van de echtelijke woonst en van de kinderen van partijen, door verweerster op 22 november 1957, alsook op haar voortdurende weigering deze te vervoegen ;

Dat, luidens het inleidend verzoekschrift, verweerster nochtans enkele dagen na de deurwaardersaanmaning dd. 26 november 1957 op verzoek van aanlegger betekend om het echtelijk leven te hernemen, hierop zou zijn ingegaan, doch dat zij op 29 juni 1958 — hetzij zeven maanden later — de echtelijke woonst opnieuw zou hebben verlaten, met achterlating van de kinderen, zonder ooit meer terug te keren ; dat het feit van deze tweede verlating in juni 1958 door een verslag van de Politie van de 8e wijk alhier, dd. 22.4.1959 wordt bevestigd ;

Dat, voor een tweede maal op 22.9.1958 bij gerechtsdeurwaarder ten verzoeken van aanlegger aangemaand om het echtelijk dak te vervoegen, verweerster weigerde er enig gevolg aan te geven « om zekere redenen » ; dat zij echter haar verklaring alsdan of nadien niet heeft gepreciseerd omtrent de werkelijke redenen van haar achtereenvolgende gedragingen.

Overwegende dat eerst — onder voorbehoud van de beoordeling over het al of niet bewezen kwaadwillig karakter van deze gedragingen — het persoonlijk nationaal statuut van beide partijen dient te worden onderzocht ;

Dat aanlegger voorhoudt van Israëliische nationaliteit te zijn, zonder enig officieel bewijs dienaangaande te leveren ;

Dat volgens een attest van het Gemeentebestuur van Deurne, dd. 5 september 1963, verweerster van « onbepaalde » nationaliteit is ; dat luidens een brief van 30 september 1963 van verweerster aan de raadsman van aanlegger, zij van Belgische afkomst is, Roemeen is geworden door haar huwelijk met aanlegger, enkele tijd

als Israëliisch onderdaan werd beschouwd, doch uiteindelijk als « vaderlandsloze » bij de Vreemdelingenpolitie van Antwerpen zou zijn ingeschreven geweest ; dat de begrippen « onbepaalde nationaliteit » en « vaderlandsloos » verschillend zijn ; dat de « onbepaalde nationaliteit » een niet met zekerheid bepaalde nationaliteit veronderstelt, wijl de « vaderlandsloze » hoegenaamd geen nationaliteit bezit ;

Overwegende dat krachtens de wet van 27 juni 1960, de toelaatbaarheid van de echtscheiding tussen vreemdelingen door de Belgische Wet wordt beheerst, tenzij de nationale wet van de aanleggende partij zich ertegen verzet (art. 1) en dat, zo één van de partijen de Belgische nationaliteit bezit, de toelaatbaarheid van de echtscheiding eveneens door de Belgische wet wordt beheerst (art. 2) ;

Dat hieruit volgt, dat indien de nationale wet van beide partijen (zo zij één zelfde nationaliteit bezitten), of van de aanleggende partij (zo zij een andere nationaliteit heeft dan die van de verwerende partij), de instelling der echtscheiding niet erkent, de eis niet toelaatbaar is ten overstaan van de Belgische wet ; dat indien één der partijen Belg is, de echtscheiding alhier wel toelaatbaar is (La loi du 27.6.60 sur le divorce lorsqu'un des conjoints au moins est un étranger : Journal des Tribunaux 1960, blz. 661, A, B en C.) ;

Overwegende dat de Rechtbank derhalve, alvorens over de ontvankelijkheid te beslechten, vooreerst volledig dient te worden ingelicht over het persoonlijk statuut van beide partijen, evenals over de wetgeving inzake echtscheiding van het land tot hetwelk zij beiden eventueel staatkundig behoren ;

Dat de heropening der debatten zich dan ook dienaangaande opdringt ;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Gehoord in openbare terechtzitting de heer Chr. Le Clef, Substituut Procureur des Konings, in zijn eensluidend advies, gegeven in de Nederlandse taal, Rechtdoende bij verstek,  
Alle andere of strijdige besluiten verwerpend,  
Vooraleer verder recht te spreken,  
Beveelt de heropening der debatten en stelt de zaak vast op...

Kosten voorbehouden.

**BURGERLIJKE RECHTBANK TE MECHELEN**

24 juni 1963.

Voorzitter : M. Croonen.

Rechters : M.M. Kiekens en Van Hoogenbemt.

Advokaten : Mrs. Van de Walle en Maerten.

**Bezitsvordering tegen een electriciteitsmaatschappij, die zich toegang verschaft tot een partikulier eigendom om elektrische geleidingen, die bij K.B. van openbaar nut zijn verklaard, te leggen. — Niet ontvankelijk.**

*Tegen een stoornis in het bezit (geen ontneming van eigendomsrecht in de zin van art. 11 van de grondwet) als gevolg van een wettelijke handeling of daad van het bestuur in het voordeel van het algemeen belang staat geen bezitsvordering open; krachtens het beginsel der scheiding van machten is deze handeling of daad aan het toezicht en de beoordeling van de gewone rechter onttrokken. Een bezitsvordering mag*

*ook niet aangewend worden als een onrechtstreeks middel om de bestuurlijke beslissing aan te vechten of de uitwerking ervan teniet te doen.*

*De wettelijkheid van een K.B. waarbij een erf-dienstbaarheid van openbaar nut ten laste van private eigendommen wordt gevestigd, mag door de gewone rechter onderzocht worden; in de onderhavige zaak wordt van dit toetsingsrecht geen gebruik gemaakt bij toepassing van art. 5 van de wet bevoegdheid.*

N.V. E.B.E.S. t./ Cuypers - De Keyser.

Aangezien de N.V. Ebes bij geregistreerd exploit van deurwaarder Jan Bergé uit Duffel dd. 24 oktober 1961 in hoger beroep komt tegen een op tegenspraak gewezen vonnis van de heer Vrederechter van het kanton Duffel van 4 oktober 1961, waarbij de door huidige geïntimeerde partij ingestelde vordering ontvankelijk en gegrond wordt verklaard en appelland veroordeeld wordt om de door haar gegraven putten op het eigendom van geïntimeerden, dicht te maken, de betonnen stukken er uit te halen en te verwijderen, de uitgevoerde werken af te breken en het eigendom te herstellen in zijn vroegere toestand en zulks binnen het jaar vanaf de betekening van het vonnis en bij gebreke zulks te doen, geïntimeerden gemachtigd worden de werken te doen uitvoeren door de eerste door hen aangezochte aannemer op kosten van appelland, deze kosten invorderbaar zijnde ten overstaan van appelland op enkel vertoon van de factuur of kwijting, waarbij appelland verder tot al de kosten van het geding wordt veroordeeld;

Aangezien het beroep regelmatig is naar de vorm en de ontvankelijkheid ervan niet wordt betwist;

Gezien in regelmatige vorm overgelegd het vonnis waartegen beroep;

Aangezien oorspronkelijke eisers, huidige geïntimeerden, naar aanleiding van het feit dat appelland in de loop van de maand november 1960 een gedeelte van de afsluiting dat hun eigendom gelegen te Duffel Franse lei, ter plaatse « de bossen » omheinde, doorsneden had om zich toegang tot dit eigendom te verschaffen ten einde er putten te graven en werken uit te voeren met het oog op het plaatsen van draagpalen voor een elektrische hoogspanningsleiding, een reïntegranda instelde voor de bevoegde Vrederechter bij exploit van deurwaarder Mertens uit Antwerpen dd. 3 december 1960, strekkende tot de verwijdering van de door appelland uitgevoerde werken, de herstelling van hun eigendom in zijn vroegere toestand, alsmede schadevergoeding voor de aangerichte schade;

Aangezien oorspronkelijke verweerster, huidige appellante als verantwoording van deze daden, feitelijkheden en haar optreden, vooropstelde dat zij handelde krachtens een recht haar toegekend bij K.B. van 10.10.1960, genomen in uitvoering van de wet van 10 maart 1925 op de verdeling van de elektrische energie, waarbij zij gemachtigd werd een draagpaal voor een elektrische hoogspanningsleiding in te planten op het eigendom van geïntimeerden en aldus een oneigenlijk wettelijke erfdienstbaarheid van openbaar nut werd gevestigd ten laste van het onroerend goed van geïntimeerden;

Aangezien appellante op grond van deze beslissing van de administratieve overheid, de niet ontvankelijkheid van de door geïntimeerde ingestelde bezitsvordering opwerpt;

dat zij met betrekking tot dit middel voorhoudt dat tegen de uitvoering van de werken door hogervermeld Koninklijk besluit beoogd en waarvoor haar regelmatig toelating werd verleend, particulieren zich niet kunnen verzetten op grond van een bezitsstoornis;

Aangezien geïntimeerden deze stelling betwisten en met de eerste rechter laten gelden ter verantwoording van de reïntegranda dat appellante geenszins gerechtigd is zich zelf recht te doen wanneer de eigenaar of bezitter van het lijdend erf onwillig is of zich tegen de uitvoering van de werken om welke reden ook, verzet;

Aangezien de bezitsvordering echter niet kan ingesteld worden wanneer het een wettelijke handeling of daad van het Bestuur geldt ten aanzien van private eigendommen in het voordeel van het algemeen belang en geen ontzetting betreft van het eigendomsrecht waarop artikel 11 van de grondwet van toepassing is;

dat inderdaad deze daden aan het toezicht van de rechtsmacht en hun bevoegdheid ontsnappen ten gevolge van het beginsel der scheiding der machten, beginsel dat van openbare orde is;

dat men overigens de bezitsvordering niet kan aanwenden als een onrechtstreeks middel om de bestuurlijke beslissing aan te vechten of de uitwerking ervan te niet te doen;

Aangezien de wet van 10 maart 1925 waarbij de eigenaars de plaatsing van elektrische geleidingen moeten gedogen ten voordele van de Staat, de provincie, de gemeente en de maatschappijen die vergunning verkregen, een wettelijke erfdienstbaarheid van openbaar nut vestigt ten laste van de private eigendommen van wanneer de regering, na onderzoek en bij beredeneerd koninklijk besluit verklaard heeft dat het van algemeen nut is elektrische lijnen aan te leggen boven of onder bepaalde private onbebouwde gronden die niet door muren of andere gelijkwaardige afsluitingen zijn omgeven;

Aangezien deze erfdienstbaarheid slechts een beperking van het eigendomsrecht is en geen ontzetting uit dit recht, zodat artikel 11 van de Grondwet geen toepassing vindt;

Aangezien in casu het koninklijk besluit van 10 oktober 1960 die de aangevochten werken toelaat, in het staatsblad van 19 oktober 1960 is verschenen en aan geïntimeerden werd betekend voorafgaandelijk dat de kwestieuze werken werden aangevangen;

Aangezien geïntimeerden echter voorhouden dat het koninklijk besluit van 10 oktober 1960 niet in overeenstemming is met de bepalingen van de wet van 10 maart 1925 wat het vestigen van de voorgehouden erfdienstbaarheid betreft en bijgevolg onwettelijk is; dat namelijk het eigendom waarop de paal van de elektrische leiding werd ingeplant, een afgesloten erf is in de zin van artikel 15 van voormelde wet van 10 maart 1925;

Aangezien zo de Rechtbanken bevoegd zijn de wettelijkheid van een koninklijk besluit te onderzoeken, in onderhavig geval echter de voorgehouden onwettelijkheid van gezegd koninklijk besluit, niet kan worden nagegaan en worden vastgesteld daar het voor gevolg zou hebben, de bezitsvordering met de vordering over het recht te vermengen, wat door artikel 5 van de wet op de bevoegdheid verboden is;

Aangezien de bezitsvordering door geïntimeerden ingesteld derhalve niet ontvankelijk is;

dat het beroep derhalve gegrond is;

Aangezien hieruit volgt dat het ingestelde incidenteel beroep door geïntimeerden als ongegrond dient afgewezen;

Aangezien de beschikkingen van artikelen 2, 24, 34, 36, 37, 40, 41 der wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen, in gerechtszaken, werden nageleefd;

Om deze redenen :

De Rechtbank, zetelende in graad van hoger beroep, rechtdoende op tegenspraak, alle verdere en strijdige besluiten verwerpende, ontvangt het beroep en er recht op doende verklaart het gegrond, dienvolgens doet het bestreden vonnis te niet en doende wat de eerste rechter had moeten doen, verklaart de vordering ingesteld door de geïntimeerden niet ontvankelijk.

Wijst het incidenteel beroep ingesteld door de geïntimeerden af als ongegrond;

Legt de kosten van beide aanleggen ten laste van de geïntimeerden;

NOOT. — Het vernietigde vonnis van de Vrederechter te Duffel van 4 oktober 1961 is in dit nummer eveneens gepubliceerd.

## RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

Kortgeding. — 21 februari 1964.

Voorzitter : M. R. Goris.

Referendaris : M. Beckers.

Advokaten : Mrs. Le Paige en Mattheessens.

1. Bewarend beslag. — Vereisten voor het leggen ervan.
2. Geldlening zonder bepaling van een tijd voor de teruggave. — Onderscheid tussen het uitstel ex artikelen 1900 en 1244 B.W.

1. Een bewarend beslag kan slechts gelegd worden, indien twee voorwaarden vervuld zijn : nl. de opeisbaarheid van de schuldvordering en het gevaar de inning ervan te zien teloor gaan.
2. Een geldlening, waarvoor geen tijd voor de teruggave bepaald is kan niet naar willekeur en op ieder ogenblik worden teruggevorderd. Het door de rechter krachtens art. 1900 B.W. toegestane uitstel is onderscheiden van het uitstel ex art. 1244 B.W.

N.V. Mink-Ranch t./ Boost.

Gezien de geboekte inleidende dagvaarding op 24 januari 1964 verzet aantekenend;

Aangezien een bewarend beslag slechts kan gelegd worden op twee voorwaarden namelijk dat de bestaande schuldvordering openbaar is en dat de schuldvordering gevaar zou lopen niet meer geïnd te kunnen worden;

Aangezien geen van beide voorwaarden voorhanden zijn;

Aangezien inderdaad verweerder in het bezit is van twee schuldbekentenissen, waaruit blijkt dat hij een lening zonder termijnen heeft toegestaan aan aanlegster; dat zulke lening niet op ieder ogenblik en naar willekeur eisbaar is;

Aangezien inderdaad art. 1900 B.W. bepaalt dat dergelijke leningen slechts mogen teruggevorderd worden ofwel wanneer er akkoord is van de partijen aangaande de modaliteiten van terugbetaling ofwel wanneer de Rechter hierover beslist heeft : dat de termijnen door de Rechter bepaald bij toepassing van art. 1900 B.W. niets gemeens hebben met de termijnen toegestaan ingevolge art. 1244 B.W. (Laurent XVI nr. 503; Planiol & Ripert XI nr 1146; Rép. prat. Droit Belge - Prêts nr 176; Koophandel Brussel 29.2.1952 - J.C.B. 1952 - 338);

Aangezien in geval van art. 1900 B.W. de Rechtbank bij gebrek aan akkoord van de partijen, de termijnen bepaalt van de normale terugeisbaarheid van de

lening met inachtnaam van de omstandigheden, d.w.z. van de feitelijke gegevens en elementen waaruit afgeleid kan worden op welke wijze vermoed moet worden dat partijen een terugbetaling hebben bedoeld;

Dat integendeel bij toepassing van art. 1244 B.W. de Rechtbank moet nagaan of de schuldenaar ongelukkig en te goeder trouw is;

Aangezien bij toepassing van art. 1900 B.W. de ont-lener die zich niet in moeilijkheden bevindt, termijnen kan verkrijgen van de Rechtbank enkel en alleen op grond van de omstandigheid dat de feitelijke elementen moeten doen vermoeden dat het inzicht van de partijen niet kan geweest zijn dat een lening op ieder ogenblik terugbetaalbaar zou zijn: dat anders de ont-lener op ieder ogenblik blootgesteld zou zijn aan de gevolgen van de willekeur en van de grillen van de lener;

Aangezien terzake het gaat over leningen in een familiale onderneming tegen de zeer gematigde intrest van 2 %; dat terzake niet kan aangenomen worden dat de lener op ieder ogenblik met de lening terug te trekken, de toestand van de ont-lener in gevaar zou mogen brengen;

Aangezien bijgevolg verweerder geen enkele eisbare schuldvordering bezit;

Aangezien temeer er geen gevaar bestaat voor de schuldvordering van verweerder;

Aangezien het bewarend beslag des te onbillijker is dat al de onder beslag gelegde goederen volkomen onbeschikbaar blijven; (Zie Vredegerecht 1e Kanton Brussel 5.4.56 J.T. 1956-519);

Om deze redenen,

Melding makend dat de beschikkingen van artikel 2 van de Wet van 15 juni 1935 in acht genomen werden;

Alle andere en strijdige besluiten verwerpende, verklaren het verzet ontvankelijk en gegrond;

Trekken het bewarend beslag in, gelegd ten gevolge van de machtiging op 21.1.1964 gegeven en verklaren het bewarend beslag nietig en zonder waarde;

Verlenen akte aan aanlegster van haar begroting des gedings en van haar uitdrukkelijk voorbehoud schadevergoeding te eisen ingevolge het gelegde bewarend beslag op de handelingen en proceduren in hoofde van verweerder, die er het gevolg van zouden geweest zijn;

Veroordelen verweerder tot de kosten van het geding.

## VREDEGERECHT TE DUFFEL

4 oktober 1961.

Rechter : M. Porters.

Advokaten : Mrs. Maerten en Van de Walle.

**Bezitsvordering. — Een electriciteitsmaatschappij verschaft zich toegang tot een partikulier eigendom om elektrische leidingen, die bij K.B. van openbaar nut verklaard zijn, te leggen. — Niet toelaatbare eigenrichting.**

*De electriciteitsmaatschappij, die zich toegang verschaft tot een partikulier eigendom om er elektrische leidingen die bij K.B. van openbaar nut verklaard zijn, te leggen, begaat een feitelijkheid in de zin van het laatste lid van art. 4 van de wet op de bevoegdheid (zie nader het vonnis).*

*De exceptie « feci sed jure feci » kan niet ontvangen worden. Eigenrichting is niet geoorloofd.*

Cuypers-De Keyser t./ N.V. Verenigde Energiebedrijven van het Scheldeland (E.B.E.S.).

Aangezien aanleggers doen gelden dat zij eigenaars zijn van een onroerend goed, gelegen te Duffel, Franselei, ter plaatse « De Bossen », gekadastréerd wijk E deel van nummers 101/a en 100/D/2; Wijk E deel van nummers 101/a, 106/b en 107/a; Wijk E deel van nummers 106/b en 107/a; wijk E nummer 107/a, ingevolge akte van toewijzing verleden voor notaris Van Genechten te Walem de dato 17 februari 1957, palend aan de Franselei, de heer Fierens en Nerinckx; dat het ganse eigendom een perceel bouwgrond en verder een boomgaard omvat en volledig en ononderbroken omheind is met een afsluiting van Ursus-draad; dat verweerster in de loop der maand november 1960 een gedeelte dezer afsluiting doorsneden heeft, zich aldus toegang tot het eigendom heeft verschafte, er putten is beginnen te graven en werken uit te voeren met het oog op het plaatsen van draagpalen voor een elektrische hoogspanningsleiding; dat deze krenking van het recht een feitelijkheid uitmaakt, die hen machtigt ingevolge redintegranda, de verwijdering te eisen van de uitgevoerde werken, de herstelling van het eigendom in zijn vroegere toestand, alsmede schadevergoeding; dat verweerster zich hiertegen vruchteloos zou beroepen op het K.B. van 10 oktober 1960, waarbij de aan te leggen elektrische geleiding van openbaar nut verklaard wordt;

Aangezien onderhavige vordering er derhalve toe strekt verweerster te doen veroordelen om de door haar gegraven putten in het eigendom toebehorend aan aanleggers dicht te maken; de betonnen stukken er uit te halen en te verwijderen; alle uitgevoerde werken af te breken en het eigendom te herstellen in zijn vroegere toestand; dit alles binnen de acht dagen vanaf het te vellen vonnis of de betekening ervan; en bij gebreke zulks te doen, aanlegger te doen machtigen zulks uit te voeren door de eerste door hen aangezochte aannemer op kosten van verweerster, en deze kosten in-vorderbaar te doen verklaren tegenover verweerster op enkel vertoon van facturen of kwijtingen; daarenboven verweerster te doen veroordelen om te betalen aan aanleggers de som van 20.000 F bij wijze van schadevergoeding, bedrag te vermeerderen of te verminderen in de loop van het geding; verweerster te doen veroordelen tot de kosten van het geding; het te vellen vonnis uitvoerbaar te verklaren zijts alle verhaal en zonder borgstelling en met verbod van kantonement; akte te doen verlenen aan aanleggers dat zij het geding schatten in ieder zijner onderdelen op 5.000 F wat aanleg en bevoegdheid betreft;

Aangezien aanleggers hun vordering steunen op de bezitsvordering genoemd redintegranda, zoals bedoeld door art. 4 laatste alinea der Wet van 25 maart 1876;

Aangezien dergelijke vordering ontvankelijk en tevens gegrond is mits vervulling der volgende drie voorwaarden: 1°) dat het gaat om onroerende goederen of onroerende rechten, vatbaar voor verkrijging door verjaring; 2°) dat er minder dan een jaar verlopen is sedert de storing van of de ontzetting uit het bezit; 3°) dat deze storing of deze ontzetting uit het bezit veroorzaakt werd door gewelddaden of feitelijkheden;

Aangezien aanleggers ingevolge akte van openbare verkoop, verleden voor het ambt van notaris Van Genechten te Walem, dd° 17 februari 1957, eigenaars werden van het betrokken onroerend goed, gelegen te Duffel, Franselei, ter grootte van ca 2 Ha tegen de prijs van 425.000 F; dat zij sedertdien ongestoord en ononderbroken het openbaar en ondubbelzinnig bezit over bedoeld onroerend goed hebben uitgeoefend; dat

zulks door verweerster overigens geenszins wordt betwist;

Aangezien vervolgens uit de elementen der zaak blijkt dat verweerster zich met haar aangestelden in de loop der maand november 1960, begeleid door de rijkswacht, naar het betrokken onroerend goed begeven heeft, en op een bepaalde plaats de draden der afsluiting heeft doorgesneden, zich aldus eigenmachtig en tegen de wil van aanleggers toegang tot hun eigendom heeft verschafte, aldaar de grondvesten voor een te plaatsen draagpaal voor elektrische hoogspanningsleiding heeft aangelegd en te dien einde onder meer in de grond graafwerk heeft verricht en beton gegoten;

Aangezien verweerster zodoende een materiële daad heeft gesteld, die onverenigbaar is met het volledig en uitsluitend genot der zaak, die aan de rechtmatige bezitters, huidige aanleggers toekomt; dat zij trouwens door haar optreden niet alleen de voordelen van het bezit feitelijk beperkt doch daarenboven beweert te handelen krachtens een recht, haar toegekend bij K.B. van 10 oktober 1960; dat er aldus onmiskenbare storing van bezit plaatsgreep ten overstaan van aanleggers en zulks sedert minder dan een jaar op de datum der akte van rechtsingang;

Aangezien verweerster door te handelen, zoals hierboven uiteengezet, door namelijk gewelddadig op te treden ten overstaan van het betrokken onroerend goed en aanleggers gedeeltelijk van het genot ervan te beroven, zichzelf recht heeft doen wedervaren en een inbreuk pleegde op de gevestigde orde (Cass. France, 3 mei 1848, Dalloz pér. 1848, I-157);

Aangezien immers, zelfs aangenomen dat bij K.B. van 10 oktober 1960 — waarvan de wettelijkheid door aanleggers ten stelligste wordt betwist — bij ontstentenis van een heersend erf een oneigenlijke wettelijke erfdiensbaarheid gevestigd werd op het betrokken onroerend goed ten voordele van verweerster, als houder van een concessie en als onderneming van leveringen (H. De Page, Tr. él. de dr. civ. b. VI, 545, 2°; R. Dekkers, Précis de dr. civ. belge, I, 1356 b), verweerster nog geenszins gerechtigd was zichzelf recht te doen wedervaren; dat weliswaar dergelijke oneigenlijke wettelijke erfdiensbaarheid dadelijk mag uitgeoefend worden zonder tussenkomst van de rechter, wijl het lijdend erf door de wet zelf, in casu het hierboven vermeld K.B. wordt aangewezen doch dat het niettemin de rechter en niet de concessiehouder, in casu verweerster, is die desgevallend bevoegd is om de eigenaar of de bezitter van het lijdend erf te dwingen, indien deze onwillig of weerbarstig is of om eventuele geschillen, die bij de uitvoering van bedoeld K.B. mochten rijzen, te beslechten;

Aangezien verweerster zelf zulks zo duidelijk heeft begrepen dat zij, na haar hierboven vermeld optreden en ten overstaan van het niet aflatend verzet vanwege aanleggers, beroep deed op de rechtbank ten einde gemachtigd te worden tot het plaatsen van de betrokken draagpaal op het eigendom van aanleggers en tot het betreden van bedoeld eigendom; dat zij met het oog daarop op 28 november 1960 een verzoekschrift heeft gericht tot de Heer Voorzitter der Rechtbank te Mechelen en dat ingevolge hiervan aanleggers op 1 december 1960 werden gedagvaard in kortgeding ten einde zich te horen veroordelen om de werken, beschreven in het K.B. van 10 oktober 1960 te laten uitvoeren;

Aangezien dienvolgens de daden gesteld door verweerster in de loop van november 1960 ten overstaan van het onroerend goed van aanleggers feitelijkheden uitmaken, zoals bedoeld door art. 4, laatste alinea der Wet van 25 maart 1876 (H. De Page, o.c. V, 887);

Aangezien verweerster hiertegen opwerpt dat men

niet goed inziet hoe er in casu sprake kan zijn van geweldddaden of feitelikheden, wanneer aanleggers zelf bij gemeenschappelijke besluiting in kortgeding, weliswaar onder voorbehoud van al hun rechten, toegelaten hebben de werken uit te voeren; dat vanzelfsprekend een toelating om werken uit te voeren elke geweldpleging uitsluit;

Aangezien echter de dagvaarding in kortgeding en het daaropvolgend bevel van de Heer Voorzitter der Rechtbank, waarbij aan partijen akte verleend werd van hun hierboven vermelde gemeenschappelijke besluiten, dateren van na de door verweerster begane feitelikheden en geenszins retroactief het onrechtmatig karakter van het initiaal optreden van verweerster wegmen;

Aangezien daarenboven de beschikkingen van het bevel van de Heer Voorzitter der Rechtbank in kortgeding expliciet verwijzen naar de motivering der gemeenschappelijke besluiten; dat deze gemeenschappelijke besluiten bepalen dat huidige eerste aanlegger hierbij rekening hield met het door hem ingeleide geding ter zitting van Ons Vrederecht dd° 7 december 1960, dat partijen verklaren dat de toegeving en toelating van huidige eerste aanlegger in niets van zij nentwege erkenning van enig recht in hoofde van huidige verweerster inhouden noch verzaking aan welk recht ook, dat het verder doorvoeren der werken gebeurt op uitsluitend risico van huidige verweerster en dat de toelating van huidige eerste aanlegger nooit rechtstreeks of onrechtstreeks zal kunnen ingeroepen worden als argument om de eventuele latere afbraak der draagpalen te verhinderen;

Aangezien, waar partijen expressis verbis in hun gemeenschappelijke besluiten bepaalden dat zij uitdrukkelijk voorbehoud maakten wat betreft hun wederzijdse rechten, de bedoelde toelating, door huidige eerste aanlegger verleend en bekrachtigd door het bevel van de Heer Voorzitter der Rechtbank in kortgeding, in gendele het toen reeds bestaande recht krachtens redintegranda in hoofde van huidige eerste aanlegger kon ontcrachten; dat daarenboven door een uitspraak in kortgeding uiteraard slechts voorlopige maatregelen worden bevolen, die in geen geval de rechter binden bij de beoordeling van de grond der zaak en die geen nadeel kunnen berokkenen ten principale (art. 809 Wb B.R.);

Aangezien dienvolgens de drie hierboven gestelde voorwaarden inzake redintegranda verwezenlijkt geacht worden, zodat de vordering van aanleggers ontvankelijk en gegrond is;

Aangezien de exceptie « feci sed jure feci » in hoofde van verweerster niet ontvankelijk is (Vred. Antwerpen, 19 juni 1912, P.P. 1914, 938; H. De Page, o.c. V, 889); dat immers geen enkele gewelddadige beroving, zelfs zo ze wordt verricht door de meest wettige rechthebbende tegen de meest onwettige houder, mag geduld worden in een samenleving, die gesteld is op de handhaving van de goede orde en van de algemene veiligheid (Doc. parlem. 1869-1870, blz. 486, bespreking over de afschaffing of het behoud der redintegranda, verslaggever M. Thonissen); dat hij die van zijn bezit beroofd werd vóór alles weer in zijn bezit moet hersteld worden (spoliatus ante omnia restituendus); dat het dus ter zake van alle belang ontbloomt is te onderzoeken of verweerster gerechtigd was de draagpaal te plaatsen in een weide, omheind door een afsluiting in Urusdraad;

*Wat de gevorderde schadevergoeding betreft :*

Aangezien deze bijkomstige vordering van persoon-

lijke aard is en steunt op de quasi-delictuele aansprakelijkheid ingevolge onrechtmatige daad;

Aangezien de inwilliging van de vordering genoemd redintegranda het bewijs van gepleegde feitelikheden in hoofde van verweerster impliceert en meteen ipso facto het bestaan van een onrechtmatige daad inhoudt;

Aangezien aanleggers ten deze gewagen van het nadeel dat zij als bezitters door deze onrechtmatige daad ondergaan in afwachting van de herstelling van hun goed in de status quo ante; dat zij zich echter met deze vage omschrijving vergenoegen en geen concrete elementen voorbrengen, waaruit bedoeld nadeel ten genoeye van recht zou blijken;

Aangezien in die omstandigheden het bestaan der door verweerster aangerichte schade niet bewezen geacht wordt;

*Om deze redenen :*

Wij, Vrederechter, beslissende op tegenspraak en met last van hoger beroep, alle verdere of strijdige besluiten als ongegrond verwerpende;

Verklaren onderhavige vordering ontvankelijk en gegrond;

Veroordelen dienvolgens verweerster om de door haar gegraven putten op het eigendom van aanleggers dicht te maken, de betonnen stukken eruit te halen en te verwijderen, de uitgevoerde werken af te breken en het eigendom te herstellen in zijn vroegere toestand en zulks binnen het jaar vanaf de betekening van onderhavig vonnis;

En bij gebreke zulks te doen, machtigen aanleggers zulks te doen uitvoeren door de eerste door hen aangezochte aannemer op kosten van verweerster;

Verklaren bedoelde eventuele kosten invorderbaar ten overstaan van verweerster op enkel vertoon van facturen of kwijtingen;

Verwijzen verweerster in al de kosten van het geding begroot tot heden en belopende in het geheel op 586 F;

Verlenen akte aan aanleggers dat zij het geding schatten in elk van zijn onderdelen op 5.000 F, wat betreft aanleg en bevoegdheid;

Wijzen aanleggers af wat betreft het overige van hun vordering.

NOOT: Bij het in dit nummer opgenomen vonnis van de Rechtbank te Mechelen d.d. 24 juni 1963 werd voorenstaande beslissing vernietigd.

## ARBEIDSGERECHT VAN BEROEP TE ANTWERPEN

29 november 1963.

Voorzitter : M. Geysen.

Advokaten : Mrs. Van Heesch loco De Bièvre en Van den Heuvel.

**Arbeidsovereenkomst. — Ondernemingsraad. — Vanaf de tweede en volgende verkiezingen voor de ondernemingsraad wordt de kandidaat beschermd gedurende twee jaar na de aanplakking van de uitslag der verkiezingen (art. 21 wet op de organisatie van het bedrijfsleven.**

*De kandidaten voor een ondernemingsraad worden, bij de eerste verkiezing in een bedrijf, beschermd tot de volgende verkiezingen (dus gedurende vier jaar). Vanaf de tweede en volgende verkiezingen duurt de bescherming der kandidaten twee jaar na aanplakking van de uitslag.*



*De woorden « voor de eerste maal » in artikel 21 § 2 bedoelen niet de eerste maal dat een kandidaat zich verkiesbaar stelt, maar wel de eerste verkiezingen die in een bedrijf gehouden worden.*

*De woorden « de ondernemingsraad of, wanneer deze nog niet bestaat » in art. 21 § 2, zijn bij onachtzaamheid van de wetgever in de tekst blijven staan, ondanks de wijziging aan de tekst gebracht door de wet van 15 juni 1953.*

*De wil van de wetgever blijkt duidelijk uit de wetsgeschiedenis: een bescherming van vier jaar der kandidaten bij de eerste verkiezing die in een bedrijf worden georganiseerd, een bescherming van twee jaar bij latere verkiezingen.*

*Indien de wet duidelijk is, moet geen analogische verklaring in een andere wet over een ander onderwerp gezocht worden. (wet van 10-6-1952 betreffende de Comités van Veiligheid en Gezondheid).*

N.V. Staepelare en Zonen t./ Van Tichelt.

Overwegende dat beroepster pleit dat beroepene in dienst is geweest van beroepster als werkman; dat hij op 19 mei 1961 werd afgedankt; dat beroepene kandidaat is geweest bij de verkiezingen voor de ondernemingsraad die gehouden werden op 23 december 1958; dat hij niet verkozen werd; dat hij beweert ingevolge artikel 21 op de organisatie van het bedrijfsleven recht te hebben op een bescherming gedurende 4 jaar; dat hij dienvolgens beweert ten onrechte ontslagen geweest te zijn en een schadevergoeding vordert gelijk aan 2 jaar wedde, zulks op grond van paragraaf 6 van artikel 21 der genoemde wet; dat beroepster stellig volhoudt dat beroepene geen bescherming genoot gedurende 4 jaar, doch slechts gedurende 2 jaar ingevolge artikel 21; dat art. 21, paragraaf 2, bepaalt: «Van de 15 dagen af die het ogenblik voorafgaan waarop de ondernemingsraad of, wanneer deze nog niet bestaat, het bedrijfsvoorzitter voor de eerste maal, door middel van aanplakking, de datum waarop hij de verkiezing heeft vastgesteld aan de arbeiders heeft bekendgemaakt, en tot de volgende verkiezingen, (is gelijk aan 4 jaar) mag de arbeider die op een kandidatenlijst werd voorgedragen slechts afgedankt worden wegens ernstige redenen die de wegzending op staande voet rechtvaardigt of na aanplakking van de uitslag der verkiezingen alleen wegens redenen van economische en technische aard, voorafgaandelijk erkend door de bevoegde paritaire commissie»; «De voor de tweede en volgende verkiezingen voorgedragen kandidaten zullen het voordeel van vorig lid genieten totdat de twee jaar volgend op de aanplakking van de uitslag ervan verstreken zijn»; dat er betwisting bestaat over de betekenis van deze wettekst; dat beroepene, hierin gevolgd door de eerste rechter, beweert dat de woorden «voor de eerste maal» niet slaan op de eerste verkiezingen die in het bedrijf gehouden worden doch wel slaan op de eerste maal dat een bepaalde kandidaat zich verkiesbaar stelt; dat dus volgens beroepene elke kandidaat die zich voor de eerste maal verkiesbaar stelt gedurende vier jaar wordt beschermd; en de tweede en volgende keren dat hij zich kandidaat stelt, slechts gedurende twee jaar wordt beschermd dat in casu de heer Van Tichelt zich voor de eerste maal kandidaat had gesteld en derhalve beweert gedurende vier jaar bescherming te genieten; dat integendeel beroepster beweert dat deze wettekst betekent dat voor de eerste verkiezingen die in het bedrijf gehouden worden, de kandidaten gedurende vier jaar beschermd worden; en voor de volgende verkiezingen, die in het bedrijf gehouden worden, de kandidaten gedurende twee jaar beschermd worden;

Overwegende dat beroepene aanvoert dat beroepene in feite van deze bescherming genoot tot de volgende verkiezingen, en niet enkel gedurende een termijn van 2 jaar sinds het aanplakken van de uitslag der verkiezingen, waarvoor hij zich een eerste maal kandidaat had gesteld; dat inderdaad art. 21 par. 2 der wet niet zegt dat de kandidaat enkel gedurende 4 jaar beschermd wordt na de eerste verkiezing in de onderneming; dat overigens alinea 1 van art. 21, par. 2, vermeldt: «van de 15 dagen af die het ogenblik voorafgaan waarop de ondernemingsraad of... en tot de volgende verkiezingen mag de arbeider die op een kandidatenlijst werd voorgedragen slechts afgedankt worden...»; dat dit dus niet kan doelen op de eerste verkiezingen in de onderneming, daar er reeds spraak is van een bestaande ondernemingsraad; dat er slechts spraak is in deze alinea 1 van de «eerste» bekendmaking van de datum der verkiezingen, maar dat dit toepasselijk is ook op de tweede en latere verkiezingen (zoniet heeft deze bekendmaking door «de ondernemingsraad» geen zin); dat de thesis van beroepster enkel blijkt gesteund te zijn op de 2de alinea van art. 21, par. 2; dat hier echter noodzakelijkerwijze bedoeld wordt de tweede en volgende verkiezingen van de kandidaat, zoniet is er een onoverbrugbare tegenstrijdigheid met alinea 1; dat, overigens, de wet op de Comitees voor Veiligheid en Gezondheid van 10/1/1952, art. par. 4, 2) 1°, duidelijk de bedoeling van de wetgever heeft doen kennen, nl. bescherming tot de volgende verkiezingen bij de eerste kandidatuur; dat deze laatste wet enkel duidelijker werd opgesteld dan de wet op de ondernemingsraden, maar dat de bedoeling van de wetgever even zeker was in de wet op de ondernemingsraden; dat beroepster ten onrechte een andersluidende bedoeling van de wetgever tracht te vinden in de voorbereidende werken van de wijzigingen aan de wet op de ondernemingsraden, daar de bedoeling van de wetgever niet duidelijker kan blijken dan uit de tekst van de wet van 10/6/1952, die een gelijkaardige toestand regelt; dat overigens de uitleg dat de wetgever in casu zou gedacht hebben aan de tweede verkiezingen die toen moesten plaats hebben (en tot dewelke dan de beschermingsperiode zou uitgebreid zijn) niet kan aanvaard worden, daar een onderneming zeer wel voor de eerste maal verkiezingen kan inrichten, lang na het in voege treden van de wet, namelijk wanneer zij voor de eerste maal onder de voorwaarden valt om een ondernemingsraad te moeten oprichten;

Overwegende dat beroepster uiteenzet dat (zoals trouwens de eerste rechter toegeeft) bij lezing van artikel 21 par. 2 «voor de eerste maal» en verder «de voor de tweede en volgende verkiezingen» betekenen, de eerste en de tweede verkiezingen die in het bedrijf gehouden worden zoals door beroepster wordt voorgehouden; dat echter de eerste rechter ten onrechte deze uitlegging verwerpt omdat in dezelfde tekst wordt gezegd dat de termijn loopt vanaf de bekendmaking «door de ondernemingsraad of als deze nog niet bestaat door het bedrijfsvoorzitter»; dat dit derhalve, aldus het vonnis a quo, niet kan slaan op de eerste verkiezingen die in het bedrijf gehouden worden vermits alsdan de ondernemingsraad nog niet bestaat; dat de eerste rechter, op grond van deze overweging, aan de tekst een betekenis geeft die hij grammaticaal niet kan hebben; dat deze contradictio in terminis alleen kan opgelost worden door de wordingsgeschiedenis na te gaan van art. 21 par. 2 zoals deze blijkt uit de parlementaire bescheiden; dat art. 21 oorspronkelijk geen paragraaf 2 bevatte; dat deze paragraaf 2 werd toegevoegd aan art. 21 door de wet van 18 maart 1950, art. 1; dat de wet van 18 maart 1950 oorspronkelijk luidde als volgt: «Vanaf de 15 dagen die het ogenblik voorafgaan waarop de ondernemingsraad

of, wanneer deze nog niet bestaat, het bedrijfshoofd voor de eerste maal, door middel van aanplakking, de datum waarop hij de verkiezing heeft vastgesteld aan de arbeiders heeft bekendgemaakt, en totdat 2 jaar volgende op de aanplakking van de uitslag ervan verstreken zijn»; dat nadien bij de wet van 15 juni 1953, art. 2 C de woorden «en totdat 2 jaar volgende op de aanplakking van de uitslag ervan verstreken zijn» werden vervangen door de woorden «tot aan de volgende verkiezingen»; dat dus oorspronkelijk in de wet van 18 maart 1950 de kandidaat slechts beschermd werd gedurende 2 jaar onafgezien of het ging over de eerste of de volgende verkiezingen in het bedrijf; dat aldus in de oorspronkelijke tekst het wel degelijk zin had van te spreken van de ondernemingsraad of het bedrijfshoofd dat voor de eerste maal verkiezingen uitschreef; dat inderdaad die twee jaar bescherming gold zowel voor de eerste als voor alle volgende verkiezingen, die dan door de ondernemingsraad zouden worden uitgeschreven; dat echter de promotors der wet, zoals blijkt uit hun uiteenzetting in het parlement, de vrees koesterden dat bij het verstrijken van de eerste termijn van twee jaar sommige patroons de gewezen kandidaten zouden doorzenden, met als gevolg dat bij de volgende verkiezingen er geen goede kandidaten meer zouden te vinden zijn, dat men derhalve een nieuwe wet heeft laten goedkeuren waarbij men voorzag dat voor de eerste verkiezingen, de termijn van bescherming gedurende vier jaar zou gelden (wet van 15 juni '53) en dat dan voor de tweede en de volgende verkiezingen in het bedrijf bescherming zou gelden gedurende slechts 2 jaar; dat men voor deze laatste bepaling een tweede alinea heeft toegevoegd aan par. 2 van artikel 21; dat aldus in deze nieuwe opstelling van art. 21 par. 2, de woorden hadden moeten wegvallen «de ondernemingsraad, of, wanneer deze nog niet bestaat»; dat zulks echter de wetgever ontgaan is en hij deze woorden uit onachtzaamheid heeft in de tekst laten staan; dat echter deze woorden nog wel zin kunnen hebben in zoverre ze slaan op par. 2 van hetzelfde artikel, waar gesproken wordt over de 2de en volgende verkiezingen; dat dit geen reden is om de tekst verkeerd uit te leggen; vermits inderdaad zeer duidelijk uit de parlementaire bescheiden blijkt, dat de enige bedoeling van de wetgever is geweest gedurende de eerste verkiezingen die in de onderneming gehouden werden, de kandidaten voor vier jaar te beschermen en de tweede en volgende verkiezingen die in het bedrijf gehouden werden voor 2 jaar;

Overwegende dat beroepster verder betoogt dat dit alles zeer duidelijk tot uiting komt in de voorafgaandelijke besprekingen der wet: zie Annales Parlementaires, Chambre 1951-'52, 26 maart 1952, Depaepé: «Het doel van het ontwerp is drievoudig, 1° Het wil de datum van de eerstkomende herkiezing — of m.a.w. van de tweede verkiezing — uitstellen. Wat voorziet de huidige wetgeving? Dat de verkiezingen plaatsgrijpen om de vier jaar met uitzondering van de eerste herkiezing: deze zou plaatsgrijpen na 2 jaar. De Algemene Raad heeft het verlangen uitgedrukt dat de eerste herkiezing zou uitgesteld worden, 2° Het tweede doel van het ontwerp is bescherming te verlenen én aan de verkozenen én aan de kandidaten. De verkozenen zouden verder worden beschermd tot aan de verkiezingen. Indien we die maatregel niet treffen dan zou, aangezien de eerste datum op 2 jaar was vastgesteld, deze bescherming vervallen voor wat de verkozenen betreft. ... Ik zou toch willen een verkeerde indruk wegnemen die zeker overgebleven is na de tussenkomst van onze achtbare Confrater. Hij heeft misschien zonder dat hij het zelf wou, de indruk gegeven dat wij met dit ontwerp de kandidaten in zekere zin bijna eeuwige bescherming zouden

geven, welnu dat is onjuist. Wat zegt de tekst die ons wordt voorgesteld? Dat de kandidaat wordt beschermd voor de eerste verkiezing gedurende gans de duur van het mandaat en voor de tweede verkiezing gedurende twee jaar. Zie verder: Documents Parlementaires, Chambre 1951-'52, III, nr. 269, verslag Depaepé, «Het ontwerp dat aan onze beraadslaging wordt onderworpen regelt wel de toestand van de gekozenen aangezien hun mandaat verlengd wordt tot de volgende verkiezing, waarvan de datum bij Koninklijk Besluit zal vastgesteld worden. Er zijn echter geen beschermende maatregelen voorzien voor de kandidaten die niet gekozen werden, zodat deze vervallen in februari, maart of april 1952 naargelang van de datum van de verkiezingen in 1950. Indien de wetgever mocht verwaarlozen de nodige beschermende maatregelen te treffen dan wordt terecht gevreesd dat onder de arbeiders niet de gepaste kandidaten zullen gevonden worden. Moeten de kandidaten op een bestendige wijze, zoals de gekozenen, tegen willekeurige afdanking gevrijwaard blijven? Uw Commissie hoopt, dat na de rodageperiode zowel bij de arbeiders als bij de werkgevers geleidelijk oprechte wil tot samenwerking tot stand zal komen». Hieruit blijkt dus duidelijk dat de vierjarige bescherming voor de eerste verkiezingen bedoeld is als een rodageperiode tussen werkgever en werknemer, m.a.w. dus de eerste verkiezingsperiode die in het bedrijf gehouden wordt. Zie verder Documents Parlementaires, Chambre 1952-'53 IV, nr. 436, Verslag Depaepé (2); «4° De senaat heeft de overgangsbepalingen... geschraapt: A. Wegens wijziging van artikel 21 par. 1 waardoor de tweede verkiezing slechts vier jaar na de eerste zal plaatsgrijpen werd artikel 3 overbodig; B. Dit is eveneens het geval met artikel 4 dat alle kandidaten van de eerste verkiezing beschermt tot aan de volgende verkiezing (nota: het gaat hier wel degelijk over de eerste verkiezing in het bedrijf) «De kandidaten voorgedragen voor de tweede en volgende verkiezingen zullen van de voordelen van voorgaand lid genieten totdat twee jaar volgend op de aanplakking van de uitslag ervan verstreken zijn. Deze bepaling betekent: 1. dat de kandidaten beschermd zijn tegen willekeurige afdanking gedurende gans de duur van het mandaat voortspuitend uit de eerste verkiezing (nota: men spreekt niet van «hun» eerste verkiezing hetgeen men had moeten doen indien men had gesproken over de eerste of de volgende keren dat een kandidaat aan de verkiezingen meedoet); 2° dat de kandidaten voorgedragen voor de tweede en volgende verkiezingen beschermd blijven gedurende twee jaar»; dat verder dient opgemerkt dat de oorspronkelijke tekst die nadien de wet van 15 juni 1953 is geworden anders was gelibelleerd dan de huidige tekst; dat hij dezelfde draagwijdte had, en in feite veel duidelijker de bedoeling van de wetgever liet kennen; dat deze tekst luidde (zie Annales Parlementaires 1952-1953, I 1-50 pag. 980 woorden van de Heer Mariën:): «Deze wet bepaalt inderdaad dat een arbeider die op een kandidatenlijst werd voorgedragen gedurende twee jaar volgende op de aanplakking van de uitslag der verkiezingen slechts afdankt kan worden wegens ernstige redenen...» De Kamer heeft nu deze bepaling als volgt gewijzigd: «Na de eerste verkiezing genieten de kandidaten de voordelen tot de volgende verkiezingen, na de tweede en volgende verkiezingen alleen totdat twee jaar verstreken zijn»;

Overwegende dat de door beroepene voorgewende tegenstrijdigheid tussen alinea 1 en 2 van artikel 21, par. 2, der wet wegvalt indien men de bekendmaking door de ondernemingsraad verklaart, zoals beroepster en de historiek van deze wetgeving volgens de parlementaire voorbereidende werken het aanduiden, in

verband met de tweede alinea die spreekt van « tweede en volgende verkiezingen », waarvoor de ondernemingsraad dus dient op te treden; dat overigens in feite ondernemingsraden bestonden vóór de wet; dat de hierboven aangehaalde voorbereidende werken duidelijk de opwerpingen van beroepene weerleggen;

Overwegende dat, indien de wettekst duidelijk is, geen analogische verklaring moet gezocht worden bij een andere wet over een ander onderwerp;

Overwegende dat de betwiste wettekst wel dient uitgelegd zoals beroepster voorhoudt; dat de kandidaat voor de tweede en volgende verkiezingen in het bedrijf beschermd wordt gedurende twee jaar en niet vier; dat de eis van oorspronkelijke aanlegger, hier beroepene, dientengevolge ongegrond voorkomt;

*Om deze redenen,*

het Arbeidsgerecht van beroep te Antwerpen, werkliedenkamer, alle andere en strijdige besluiten verwerpende, rechtdoende op tegenspraak, verklaart het beroep tijdig ingeleid, regelmatig in de vorm, ontvankelijk en gegrond; hervormt het vonnis a quo en, doende wat de eerste rechter had dienen te doen, verklaart de eis van beroepene, oorspronkelijke aanlegger, ongegrond, veroordeelt hem tot de kosten.

## INTERNATIONALE RECHTSpraak

### Gemeenschapsrechtelijke strekking van het begrip werknemer

#### Arrest van het Hof van Justitie

Op 19 maart 1964 heeft het Hof van Justitie bij wijze van prejudiciële beslissing arrest gewezen in de zaak 75/63 (Unger c/ Bestuur der Bedrijfsvereniging voor Detailhandel en Ambachten).

Aan het Hof werd door de Centrale Raad van Beroep, de hoogste beroepsinstantie in Nederland inzake sociale zekerheid gevraagd een interpretatie te geven van het Verdrag en Verordening No. 3 inzake de sociale zekerheid van migrerende werknemers (1), met betrekking tot de volgende kwesties:

- moet het begrip « een werknemer of een daarmede gelijkgestelde » geacht worden te zijn bepaald door de wettelijke regeling van de lid-staten dan wel een gemeenschapsrechtelijke inhoud te bezitten?
- in het laatste gestelde geval, welke is deze inhoud met het oog op de toepassing van artikel 19, lid 1 van Verordening No. 3, welk artikel voorschrijft, dat personen die onder de verordening vallen gedurende een tijdelijk verblijf op het grondgebied van een andere lid-staat dan die waar zij verzekerd zijn recht hebben op uitkeringen of verstrekingen in geval van ziekte, voor zover kennis van deze inhoud nodig is om in het onderhavig geschil uitspraak te kunnen doen.

In dit geschil, dat aanleiding gaf tot het verzoek om interpretatie, was de oorspronkelijke eiseres, die in Nederland als werknemer in loondienst verzekerd was, tijdelijk niet in loondienst werkzaam en bijgevolg ook niet meer verplicht verzekerd ingevolge de Ziekwet, maar was zij toegelaten tot de vrijwillige verzekering ingevolge die wet, die voor voormalige loontrekkenden, die de bedoeling hebben om als zelfstandige een bedrijf

of beroep uit te oefenen of om bij geboden gelegenheid opnieuw in loondienst te treden, de mogelijkheid tot vrijwillige doorverzekering opent: de eiseres verkeerde in de omstandigheden in het tweede geval aangeduid. Toen zij tijdelijk in Duitsland verbleef en daar ziek werd, werd haar door het Nederlands orgaan uitkering van ziekgeld over de periode van haar verblijf in Duitsland geweigerd, welke beslissing werd gemotiveerd met een beroep op het ziekgeldreglement dat voor eiseres gold, volgens hetwelk geen ziekgeld kan worden toegekend zolang de betrokkene in het buitenland verblijft tenzij dit hem of haar is toegestaan, hetgeen alleen tot herstel van gezondheid mogelijk is.

Eiseres stelde, dat deze bepaling strijdig is met artikel 19, lid 1 van Verordening No. 3.

Het Hof volgde voor een deel de conclusies van de Advocaat-Generaal Mr. Lagrange en de opmerkingen van de Commissie, en stelde de eiseres in het gelijk, daarbij beslissende:

- dat het begrip « werknemer » in artikel 48 tot 51 van het Verdrag en het begrip « werknemer of een daarmede gelijkgestelde », gebezigd in Verordening No. 3, een gemeenschapsrechtelijke strekking hebben;
- dat het begrip « werknemer of daarmede gelijkgestelde » de personen omvat die zich in de feitelijke situatie van eiseres bevinden, en dat deze de rechten genieten, voorzien in artikel 19, lid 1 van Verordening No. 3, welke ook de grond van het verblijf in het buitenland zij; en dat dit artikel 19 zich verzet tegen ieder afwijkend voorschrift van nationaal recht.

De Commissie, die hierin gevolgd werd door de Advocaat-Generaal Mr. Lagrange, had in haar opmerkingen voorgesteld onderscheid te maken tussen twee begrippen: dat van « werknemers », van welk begrip de inhoud door het nationaal recht wordt bepaald en dat van « gelijkgestelde », dat wil zeggen personen die inzake sociale zekerheid met deze werknemers zijn gelijkgesteld, door aan dit tweede begrip een veel ruimere inhoud te geven en wel de volgende: alle personen, die op een of andere wijze krachtens de bepalingen van het nationale recht tegen een of meer bestaansrisico's verzekerd zijn in het kader van voor werknemers ingerichte stelsels; daarbij heeft deze definitie een eigen, gemeenschapsrechtelijke betekenis. Het Hof heeft er de voorkeur aan gegeven, zich te beperken tot het geval, dat voor de nationale rechter diende, te weten dat van een werknemer die tijdelijk ophoudt arbeid in loondienst te verrichten en die toegelaten wordt tot de vrijwillige ziekteverzekering, omdat het in zijn bedoeling ligt opnieuw in loondienst te treden.

(1) Publikatieblad der Europese Gemeenschappen, no. 30/58 van 16.12.58, blz. 561.

## MEDEDELINGEN

### Belgische Vereniging voor agrarisch recht.

De Belgische Vereniging voor agrarisch recht zal haar statutaire Algemene Vergadering houden op zaterdag 25 april a.s. om 11 uur stipt, in het Hotel Plaza, 118-126, Adolphe Maxlaan te Brussel.

Tijdens deze vergadering zal de heer Prof. Dr. Zeger Van Hee, Decaan van de Rechtsfaculteit van de Katholieke Universiteit van Leuven, een conferentie houden in 't Nederlands over « De vererving van de landbouwexploitaties in de landen van de E.E.G. ».

Al de juristen die in dit belangrijk probleem belang stellen worden hierop vriendelijk uitgenodigd.

**TIJDSCHRIFTEN**

**Tijdschrift voor Notarissen**, jrg. 1964 - nr. 3 :

J. Van Houtte, Roerende voorheffing op rente van de bij de Deposito- en Consignatiekas gedeponeerde gelden.

**Nederlands Juristenblad**, jrg. 1964 - nr. 15 :

J. M. Van Bemmelen, Beroepsgeheim en verschoningsrecht. — A. R. Bloembergen, Onrechtmatige daad : publikatie van het vonnis; recht op rectificatie (II). — J. M. Van Bemmelen, Rede Prof. Th. Würtenberger en de vijfde criminologendag van de V.U. — J. M. Van Bemmelen, Het federale Instituut ter verkrijging van groter eenheid in vonnissen. — H. J. M. Gerlings, Een pleitkamer ?

**Weekblad voor Privaatrecht, Notarisambt en Registratie**, jrg. 1964 - nr. 4809 :

H. J. B. Broekema, Huwelijksvoorwaarden. Een model voor de gemeenschap van winst en verlies.

**Ars Aequi**, jrg. 1964 - nr. 6 :

J. J. Bertrams, Afstand van recht.

**De Gerechtsdeurwaarder**, jrg. 1964 - nr. 2 en 3 :

A. G. Legel, Een mijlpaal. — M. Teekens, Verhagen 12 ½ jaar redacteur. — G. G. M. Verhagen, Welkom !... « Justitiezegel ». — M. Teekens, Algemeen derdenbeslag bij « saisieforaine » mogelijk ? — I. Harshagen, Het deurwaardersexploot. — G. G. M. Verhagen, Goed lezen en schrijven is niet gemakkelijk. — G. G. M. Ver-

hagen, Stage en examen kandidaat-gerechtsdeurwaarder in België. — G. G. M. Verhagen, Open brief aan de boerenpartij en de redactie van « De Vrije Boer ». — D. Wilkie, « La saisie ».

**Rechtsgeleerd Magazijn, Themis**, jrg. 1964 - nr. 5 en 6 :

H. J. Hommes, Enige beschouwingen over Kant's metafysische rechtsleer. — J. M. Polak, De aansprakelijkheid voor dieren naar huidig en toekomstig recht. — L. W. M. M. Drabbe, De vrouw in de rechterlijke macht.

**Journal des Tribunaux**, jrg. 1964 - nr. 4443 :

A. Kebers, La protection des enfants du divorce.

**Recueil Général de l'Enregistrement et du Notariat**, jrg. 1964 - nr. 20735 :

Rapport de la Commission d'étude de la répression pénale de la fraude fiscale. — Succession (Droit de). — Enregistrement. — Impôts sur les revenus. — Hypothèque. — Transcription. — Hypothèque Légale. — Société de personnes à responsabilité limitée. — Bail à ferme. — Enregistrement. — Taxe de facture sur les contrats d'entreprise.

**Recueil Dalloz**, jrg. 1964 - nr. 14 :

Rechtspraak.

**Revue du droit public et de la science politique en France et à l'étranger**, jrg. 1964 - nr. 1 :

J. P. Charnay, Les Techniques d'investigation dans le contrôle des élections parlementaires.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"